

Täysistunto

Maanantai 22.6.2026 klo 12.00

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2025 vp
Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp
Valiokunnan mietintö SuVM 1/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.04 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Esitän, että eduskunta hylkää tämän lakiesityksen. Tämä esitys on muutaman vuoden sisällä kuolettava isku kansanterveyslähtöiselle alkoholipolitiikalle. Se tulee muuttamaan suomalaisen alkoholipolitiikan suunnan kansanterveyspainotteisuudesta elinkeinopainotteiseksi. Tässä avataan väylät kuljettaa lasteittain ilman mitään rajaa väkevää viinaa aina 80 prosentin vahvuuteen asti kotioville, puistoihin, nuorisotaloille, festarialueiden, ravintoloiden lähelle, melkein minne tahansa, muutamia erikseen mainittuja osoitteita lukuun ottamatta.

On täysin naiivia uskotella, että tämän jälkeen Alkolla ja kotimaisella alkoholijuomakaupalla olisi tosiasiallisia mahdollisuuksia kilpailla ulkomaisen etämyynnin kanssa. Alko voisi tämän esityksen mukaan siis viedä kotioville vahvoja juomia, mutta muut alkoholijuomakaupan yrittäjät joutuvat noudattamaan 8:n ja 5,5:n prosentin rajaa. Onkin tiedossa, että kotimaiset yrittäjät ovat jo lähtökuopissa siirtämään alkoholikauppaa Tallinnaan, josta kuljetukset toimivat pikalähetyksinä Suomeen. Tätäkö siis halutaan — sitä, että yritykset ja verotulot siirtyvät ulkomaille?

Kysyn: uskooko tässä salissa kukaan, että meillä on muutaman vuoden kuluttua enää väkevien juomien myynnin yksinoikeusjärjestelmää? Se on ollut pohjoismaisen kansanterveyttä edistävän alkoholipolitiikan kulmakivi, jolla on pystytty hillitsemään myös alkoholihaittoja. Hiljattain Maailman terveysjärjestö nosti Pohjoismaiden — Norjan, Ruotsin, Suomen — alkoholimonopolit esikuvaksi maailmalle onnistuneesta alkoholipolitiikasta, jolla on pystytty alkoholin kulutusta ja haittoja torjumaan. Aika usein tässäkin salissa puhutaan siitä, että Suomen pitäisi päästä jonkinlaisiin eurooppalaisiin juomakulttuuriin ja juomatapoihin. Ensinnäkin se on siinä mielessä täysin epäonnistunut ajatus, että Eurooppa on alue, jossa on hyvin monenlaisia erilaisia juomakulttuureita ja juomatapoja. Toiseksi meillä Pohjoismaissa on monessa suhteessa myös onnistuttu. Me ei sitä aina huomata. Esimerkiksi Ranskassa vaikkapa, viinimaassa, on maksakirroosien määrä todella suuri ja alkoholi-kuolleisuuden määrä suuri.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

Tämä esitys on myös hallitusohjelman vastainen. Hallitusohjelman mukaan Alkon kansanterveydellistä asemaa ja tehtävää ei muuteta. Ja kuka täällä voi sanoa, ettei tämä esitys muuta Alkon kansanterveydellistä asemaa ja tehtävää? Se on lisäksi ristiriidassa eduskunnan vuoden 2017 yksimielisen lausuman — huomautan, yksimielisen lausuman — kanssa, jonka mukaan etämyyntiä koskeva lainsäädäntö ei saa vaarantaa vahvojen juomien yksinoikeutta eikä suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuutta ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. No, vaarantaako tämä nyt suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuuden ulkomaisiin kilpailijoihin nähden? Ulkomaisilla kilpailijoilla on tuo 80 prosentin vahvuus rajana, kotimaisilla 8 ja 5,5 prosenttia. Onko se yhdenvertaisuutta? Tähänhän myös perustuslakivaliokunta muuten kiinnitti huomiota katsoen, että perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen ja elinkeinovapauden kannalta olisi perustellumpaa, että etämyyjiä ja kotimaan vähittäismyyjiä kohdeltaisiin samoin. Tiedän, että kokoomuksella on puoluekokouspäätös Alkon monopolista luopumisesta, mutta tällaista tavoitetta nimenomaisesti ei ole kirjattu hallitusohjelmaan. [Sari Tanus: Päinvastoin!]

Hallituksen esitys lisää merkittäväällä tavalla alkoholin saatavuutta. Siis se lisää valtavan paljon niitä paikkoja, itse asiassa aivan rannattoman määrän niitä paikkoja, mihin alkoholia voidaan myydä. Se lisää kulutusta. Se lisää myös haittoja. Tämä on ollut erittäin, voi sanoa, yksimielinen näkemys kansanterveyden asiantuntijoilta. Se on ollut laajasti sosiaali- ja terveystieteiden kuulemisessa esiin tuotu näkemys.

Tällä esityksellä valitettavasti myös käynnistetään väkevien alkoholijuomien verkkomarkkinointi sekä nuoria houkutteleva sosiaalisen median vaikuttajien mainonta, vaikka lausunnolle lähteneessä hallituksen esityksessä alun perin oli tämä sosiaalisen median vaikuttajien mainonta kielletty. Sitten lausuntopalautteen jälkeen se oli ainoa asia, mikä korjattiin, eli tämä somevaikuttajienkin mainonta sallittiin.

Tähän esitykseen, siis suuren valiokunnan mietintöön, ei ole hyväksytty mukaan mitään niitä ehdotuksia, mitä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta mietinnössään teki ja joilla pystyttäisiin verotuloja saamaan paremmin haltuun, esimerkiksi etämyyjien rekisteröitymisvelvoitetta, erilaisia sanktioita, valvontaa, joilla tätä alkoholin verkkokaupan veronkiertoa saataisiin kuriin. Etäostoksina tälläkin hetkellä käydään alkoholin rajat ylittävää verkkokauppaa ilman, että siitä käytännössä lainkaan maksetaan veroja. 98—99 prosenttia ei maksa veroja. [Sinuhe Wallinheimo: Etämyynti vai etäosto?] Ainoastaan niissä tilanteissa, kun tehdään pistotarkastuksia, niitä veroja maksetaan. Suomalaiset tilasivat vuonna 2025 ulkomaisista verkkokaupoista 46 miljoonaa litraa alkoholijuomia. Näiden tilausten seurauksena Suomi menetti valmiste- ja juomapakkausverotuloja noin 285 miljoonaa euroa ja arvonlisäverotuloja noin 87 miljoonaa euroa eli yhteensä 372 miljoonaa euroa. Hallituksen esitys ei sisällä toimivia ja konkreettisia keinoja sen varmistamiseksi, että ulkomailta Suomeen toimitettavista alkoholijuomista maksettaisiin Suomeen kuuluvat verot.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

17.12 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Arvioin esitystä nyt lähinnä verovalvonnan näkökulmasta. Hallituksen esitys ei sisällä riittäviä keinoja sen varmistamiseksi, että ulkomailta Suomeen toimitettavista alkoholijuomista maksetaan Suomeen kuuluvat verot. Veromenetykset tulevat todennäköisesti kasvamaan suhteessa nykytilaan, kun etätilaaminen yleistyy. Usein tilaukset tulevat ulkomailta, ja ulkomailta tilattaessa verot jäävät usein maksamatta. Siihen ulkomaisten kauppojen edullisuus paljolti perustuukin, verojen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

maksamatta jättämisen vuoksi halvempiin alkoholin hintoihin. Lakiin ei sisälly konkreettisia säännöksiä verojen valvonnasta tai keräämisestä. Jos verojen maksamista ei riittävän tehokkaasti valvota, jää lain edellyttämä verojen maksu käytännössä kuolleeksi kirjaimeksi. Kotimyyntiesityksessä on paljon ongelmia, ja suhtaudun itse kriittisesti alkoholin wolttaamiseen ja tähän hallituksen esitykseen. Vaikka alkoholin kotiin tilaaminen kuitenkin sallittaisiinkin, tulisi esitykseen lisätä vähintään selkeät ja käytännössä toimivat säännökset ulkomailta tilattavan alkoholin verovalvonnasta, verojen perinnästä sekä vastuiden kohdentumisesta. Näin suojeltaisiin valtion verotuloja, joilla osittain rahoitetaan alkoholin kulutuksesta syntyvien haittojen hoitamista. Lisäksi on epäilemättä, jos ulkomaiset myyjät voivat käytännössä kiertää veroja, jotka tulevat vastaavissa ostoissa suomalaisten toimijoiden kannettavaksi. Kilpailu siis uhkaa vääristyä kotimaisten toimijoiden tappioksi. Kun Suomessa ylläpidetään korkeaa alkoholiverotusta, on samalla huolehdittava siitä, että verot myös tosiasiallisesti kannetaan kaikilta markkinoilla toimivilta tahoilta.

Arvoisa puhemies! Verotusnäkökulmaa tarkastellut valtiovarainvaliokunta toteaa lausunnossaan seuraavasti: ”Valiokunta pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esitystä käsitellessään lisäksi myös alkoholilakiin työkaluja, joilla voidaan osaltaan varmistaa, että etämyyjä huolehtii veronmaksu- ja muista velvoitteistaan, sekä tehostaa myös verovalvontaa. Tältä osin valiokunta nostaa esille kuulemisessa esille tuodun etämyyjien rekisteröitymisvelvollisuuden. Valiokunta esittää ostajan tai myyjän verojen maksamista osoittavan tunnusteen lisäämistä toimitettavaan alkoholierään ja alkoholierän toimittajalle velvoitteen tarkistaa tunnusteen olemassaolon ennen kuljetukseen ottamista mahdolliset valmisteverotusdirektiivin mukaiset rajoitukset kuitenkin huomioon ottaen. Valiokunta on arvioinut mahdollisia verovaikutuksia etämyynnin osalta. Valiokunta toteaa, että myös esityksessä ehdotetulla sääntelykokonaisuudella voi olla vaikutusta verokertymään.” Näin totesi siis valtiovarainvaliokunta laajalla joukolla hyväksymässään lausunnossa, ja siis hallituspuolueiden edustajat olivat myös tämän lausunnon takana.

Arvoisa puhemies! On myönteistä, että ilmeisesti hallituspuolueet ovat täällä tänään esittämässä lakiesityksen hyväksymisen ohella hyväksyttäväksi lausumaa, jossa eduskunta edellyttää valtioneuvostoa selvittämään alkoholin etämyynnin rekisteröitymismenettelyn ja verotunnusteen käyttöönoton toteuttamista sekä ryhtyvän tarvittaviin toimenpiteisiin verovalvonnan tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi. Tämä on hyvä lausuma, mutta asia olisi pitänyt toteuttaa jo ennen esityksen tuomista eduskuntaan tai viimeistään eduskuntakäsittelyn aikana. [Sari Tanus: Samaa mieltä!] Nyt asia jää mahdollisen jatkovalmistelun varaan, mutta mitään takeita lausuman esittämän asian toteutumisesta ei ole. Veropohja olisi tullut varmistaa jo nyt käsittelyn aikana. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.16 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Teen tärkeimmän asian ensin eli ehdotan tämän mietinnön hylkäämistä. Teen myös seuraavat lausumaehdotukset, jotka on myös toimitettu etukäteen sähköisesti edustajille, ja niitä on kolme:

1) ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää alkoholin etämyynnin rekisteröitymismenettelyn ja verotunnusteen käyttöönoton toteuttamista sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin verovalvonnan tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi etämyynnissä.”

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

2) ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto tekee arvioinnin tehtyjen alkoholilakimuutosten vaikutuksista Alkon asemaan ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, jotta hallitusohjelman kirjaus Alkon kansanterveydellisen tehtävän ja aseman säilyttämisestä toteutuu.”

3) ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto varmistaa ehkäisevän päihdetyön sekä alkoholihaittojen korjaamiseen riittävän valtion rahoituksen tai selvittää ja ottaa käyttöön mallin, jolla haittaveroja korvamerkitään suoraan haittojen ennaltaehkäisyyn ja korjauksen rahoitukseen.”

Tässä varsinaiset ehdotukset. En käytä nyt laajempaa perustelupuheenvuoroa näiden puolesta, mutta tässä paikaltani käytettävissä olevan ajan puitteissa totean lyhyesti seuraavat asiat:

Minulla oli tänään tänne liikennöidessäni autoradio päällä, ja kuulin pienen otteen käydystä radiokeskustelusta, jossa edustaja Tanus sanoi minusta erinomaisella tavalla, että alkoholin saatavuus ei ole Suomessa kenellekään ongelma tänä päivänä, ja olen siitä aivan ehdottoman samaa mieltä. Edelleen kuulin hänen myös sanovan, että tämän lain koko valvonta on reikäinen, joka oli hyvin valittu sana tähän yhteyteen. Täällä on mainittu edustaja Räsänen puheenvuorossa äsken kuultuna verkkomainonnan tulo myös väkeviin, ja sitten tässä on tietysti kaiken kaikkiaan tämä verojen menetys, jota edustaja Sarkkinen äsken erinomaisella tavalla valotti.

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnassa kun oli laaja kuuleminen, niin saimme tuoreinta tietoa alkoholinkulutuksesta Suomessa, ja sen voisi esittää yhteenvedona muutettuna absoluuttiseksi ja yli 15-vuotiaista suomalaista kohti niin, että on 8—9 litraa tilastoitua alkoholinkäyttöä. Siinä on mukana silloin Alkon myynti, ravintolamyynti ja vähittäiskaupan myynti. Sitten on noin kaksi ja puoli litraa verkkomyyntiä ja toiset kaksi ja puoli litraa matkustajatuontia eli siis noin 13—14 litraa absoluuttiseksi alkoholiksi muunnettuna yli 15-vuotiaista kohti. Tämä jakaantuu vielä erittäin epätasaisesti, ja osalle väestöstä tästä on ihan valtavat haittaseuraukset, joita me sitten verorahoilla hoidamme niin siellä poliisin työssä kuin sairaaloissa. Senkin takia kohtuullinen verotus tässä olisi enemmänkin kuin paikallaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.19 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Teen tässä tärkeimmän osion: kannatan edustaja Lindénin hylkäysehdotusta ja näitä kolmea lausumaehdotusta.

Arvoisa puhemies! Meillä on tässä käsittelyssä tämä lainsäädäntö, joka nyt tuli mutkien kautta tänne. Täytyy sanoa, että sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta teki siitä erittäin kattavan mietinnön: siellä oli veromerkkiä ja oli rekisteröintivelvoitetta, eli verojen perintään oli kiinnitetty huomiota, ketkä saavat toimittaa, ikärajat ja velvollisuus tarkistaa, minne toimitetaan ja mainonnan rajoitteet. Siellä oli kaikki keskeiset asiat yritetty laittaa kuntoon, ja nyt tällä muutoksella, mitä nyt tästä suuren valiokunnan kautta on tullut, nämä rajoitteet ovat käytännössä poissa. Tämä on erittäin huono tilanne.

On mielenkiintoista, että tänään muun muassa tähän verokäsittelyyn, joka tässä nyt on yhtenä kokonaisuutena, myös Panimo ja virvoitusjuomateollisuusliitto ilmaisi mielipiteensä, että nykyinen tilanne heikentää kotimaisen valmistavan teollisuuden, maahantuojien ja kaupan kilpailuasemaa samalla, kun valtiolta jää merkittäviä verotuloja saamatta. Sitten he myös korostavat sitä, että tässä yhteydessä olisi pitänyt päättää tilattavien alkoholien verovalvonnasta, verojen perinnästä ja vastuiden kohdentamisesta ja myöskin näistä juomapakkauksista. He olivat arvioineet veromenetykseksi yli 285 miljoonaa euroa ja arvonlisä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

verotuloista 87 miljoonaa, eli melkein 400 miljoonasta puhutaan heidän laskelmansa mukaan. Täällä on ollut mietinnössä 61:stä 285 miljoonaan euroon.

Täytyy ihmetellä. Me ollaan puhuttu paljon tämän valtion alijäämästä, joka on 13 400 miljoonaa tällä hetkellä, ja me katsomme tällä tavalla hallituspuolueitten toimesta näitä vero toimia. Tässä olisi ollut mahdollisuus korjata sitä verotuloa ja rakentaa tähän mallia. Nyt me tällä lausumalla yritämme sitä viedä eteenpäin, mutta se olisi pitänyt, niin kuin edustajat Sarkkinen ja Lindén hyvin tässä puhuivat, tuoda jo tähän esitykseen, niin kuin se oli tuossa mietinnössä. Tässä mielessä voi sanoa, että tämä on todella huono esitys, ja sen takia tätä ei pitäisi viedä eteenpäin.

Alkoholia Suomessa on saanut erittäin hyvin tälläkin hetkellä, se ei ole ollut tässä ongelma. Kysymys on, kuinka sitä toimitetaan, mistä sitä saa. Nyt tilanne on se, että Alkot, jotka ovat nyt käytännössä kaikissa ostoskeskuksissa, ovat siellä kauppareissulla saavutettavissa, mutta kyllä Alkojen asema tulee muuttumaan todella vahvasti tämän muutoksen myötä, ja voi olla, että meillä alkoholimonopolia tästä eteenpäin ei ole.

Sen lisäksi, että tämä vie näitä asioita kummalliseen suuntaan, tämä kotimaisten ja ulkomaalaisten toimittajien eriarvoinen tilanne on tässä todella iso.

Eli paljon heikennyksiä nykyiseen tilanteeseen, ja yhtään parannusta siihen, mitä olisi tarvittu, ei ole tehty. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä. — Edustaja Siponen on poissa. — Edustaja Hemmilä, olkaa hyvä.

17.23 Pertti Hemmilä kok: Herra puhemies! Käsittelemme taas tänään alkoholilakeja, tällä kertaa suuren valiokunnan mietinnön pohjalta. Kuten muistamme, eduskunta äänesti reilu viikko sitten tämän salikeskustelun pohjaksi hallituspuolueiden edustajien jättämän vastalauseen. Tämä ohjasi lain suuren valiokunnan syyniin.

Haluan heti aluksi palata siihen keskusteluun, jota kävimme tästä samasta asiasta torstaina 11. päivä kesäkuuta. Toin jo tuolloin esille painokkaan huoleni perinteisten arvojen, kansanterveyden ja yhteiskuntamme vakauden puolesta. Totesin silloin, ja toistan sen tänään, että alkoholilainsäädännön laajamittaiset löysennykset, kuten alkoholin kotiinkuljetus ja hallitsematon etämyynti, kantavat mukanaan suuria ja arvaamattomia riskejä. Emme voi sivuuttaa niitä sosiaalisia ja terveydellisiä kuluja, joita tästä markkinoiden avaamisesta väistämättä seuraa. Vastuullisen lainsäätäjän velvollisuus olisi asettaa kansalaisten hyvinvointi ja yhteiskunnan kokonaisuus aina etusijalle. Kritiikkini tätä lakimuutosta kohtaan ei ole ollenkaan hälventynyt. Toimin itse aktiivisesti suuressa valiokunnassa ja esitin siellä lausumaa, koska katsoin, ja katson edelleen, että uusi laki vaatii poikkeuksellisen tiukat raamit ja tarkat reunaehdot. Meidän on pystyttävä estämään alkoholin saatavuuden laajentamisesta syntyvät hallitsemattomat lieveilmiöt.

Arvoisa herra puhemies! Tehtyjen muutosten myötä on välttämätöntä, että eduskunnalla on käytössään kaikki mahdolliset mekanismit haittojen minimoimiseksi ja tilanteen seuraamiseksi. Tästä syystä aion tänään esittää toisen lausuman. Tämä lausuma ei ole mikään uusi tai irrallinen keksintö, se on sanamuodoltaan täsmälleen sama lausuma, jonka hallituspuolueiden edustajat sisällyttivät vastalauseeseensa jo sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Kyseessä on siis linjaus, jonka samanmielisyyden ja tarpeellisuuden myös hallituspuolueiden valiokuntajäsenet tunnustivat. Katson, että tämän nimenomaisen lausuman sisällyttäminen eduskunnan päätökseen on aivan välttämätön työkalu, jolla edes yritämme suitsia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

kotiinkuljetuksen ja etämyynnin tuomia kielteisiä vaikutuksia. Jos kerran lainsäädäntöä ollaan viemässä vauhdilla eteenpäin, meidän on veloitettava hallitus seuraamaan ja reagoimaan viipymättä, jos kansanterveydellinen tilanne sitä vaatii.

Herra puhemies! Me emme saa sulkea silmiämme siltä todellisuudelta, että alkoholi on edelleen yksi suurimmista yhteiskunnallisista kipupisteistämme. Kun sääntelyä puretaan, on valvontaa ja seurantaa vastaavasti tiukennettava. Eduskunnan on kannettava oma vastuunsa herkästi ja viisaasti. Pyydänkin teitä, arvoisat kollegat, yli puoluerajojen tukemaan tätä esittämäni lausumaa. Varmistetaan yhdessä, että maassamme säilyy edes jonkinlainen hallittu, vastuullinen ja ennakoitava linja alkoholipolitiikassa.

Vielä lopuksi, arvoisa herra puhemies, tämä lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää alkoholin etämyynnin rekisteröimismenettelyn ja verotunnisteen käyttöönoton toteuttamista sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin verovalvonnan tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi etämyynnissä.” Tämä on siis se sama lausuma, joka sisältyi StV:n mietinnön vastalauseeseen, Mia Laiho ynnä muut. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

17.28 Hanna Laine-Nousimaa sd: Arvoisa herra puhemies! Alkoholilain lähtökohta on yksinkertainen. Sen tarkoituksena on vähentää alkoholin aiheuttamia haittoja ihmisille, perheille ja koko yhteiskunnalle. Tätä tavoitetta ei pidä unohtaa myöskään silloin, kun keskustelemme verkkokaupasta, kilpailusta tai EU:n sisämarkkinoista.

Alkoholin haitat näkyvät Suomessa joka päivä. Ne näkyvät päivystyksissä, lastensuojelussa, mielenterveys- ja päihdepalveluissa sekä perheiden arjessa. Siksi alkoholipolitiikassa jokainen päätös, joka lisää alkoholin saatavuutta tai näkyvyyttä, on arvioitava huolellisesti myös kansanterveyden näkökulmasta.

Arvoisa herra puhemies! Hallitus perustelee esitystä sillä, että alkoholin etämyyntiin liittyvä oikeustila on ollut epäselvä, ja sääntelyä on tarpeen selkeyttää. Oikeustilan selkeyttäminen onkin perusteltu tavoite. Samalla on kuitenkin kysyttävä, ratkaiseeko hallituksen esitys ne ongelmat, jotka etämyyntiin tosiasiaassa liittyvät.

Ulkomailta tapahtuva alkoholin tilaaminen ei ole uusi ilmiö. Suomalaiset ovat voineet hankkia alkoholijuomia toisista EU-maista jo pitkään. Keskeinen ongelma on ollut se, että verojen maksamista Suomeen ei ole pystytty valvomaan riittävän tehokkaasti. Tämä on vakava epäkohta. Alkoholin aiheuttamat kustannukset jäävät suomalaisen yhteiskunnan kannettavaksi, mutta verotulot eivät päädy Suomeen. Se ei ole oikeudenmukaista veronmaksajien näkökulmasta eikä reilua suomalaisille yrityksille, jotka noudattavat lakeja ja maksavat veronsa Suomeen.

Arvoisa herra puhemies! Syytä on myös tunnistaa, että esitys lisää alkoholin saatavuutta ja näkyvyyttä: kotiinkuljetukset yleistyvät, verkkokaupan merkitys kasvaa ja väkevien alkoholijuomien markkinointia verkossa vapautetaan. Alkoholin helpompi saatavuus ja väkevien alkoholien markkinoinnin määrän kasvu todennäköisesti myös kasvattavat kulutusta. Kulutuksen kasvaessa kasvavat myös haitat. Tästä tutkimusnäyttö on ollut hyvin johdonmukaista. SDP:n mielestä alkoholipolitiikan lähtökohtana tulee olla kansanterveyden suojeleminen, haittojen ehkäiseminen ja vastuullinen sääntely. Samalla on huolehdittava siitä, että Suomeen myytävistä tuotteista maksetaan myös Suomeen kuuluvat verot ja että kilpailu on reilua kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden välillä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

Arvoisa herra puhemies! Alkoholilainsäädäntöä voidaan uudistaa, mutta uudistusten on vahvistettava vastuullisuutta, ei heikennettävä sitä. Kansanterveyden, veropohjan ja reilujen pelisääntöjen on kuljettava käsi kädessä. Tämä olisi sekä yhteiskunnan että suomalaisten perheiden etu. Kannatan myös edustaja Lindénin esittämää hylkäysehdotusta ja lausumaehdotuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

17.31 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan sanoa, että kannatan Päivi Räsäsen tekemää hylkäysehdotusta samoin kuin edustaja Hemmilän tekemää lausumaehdotusta. Myös kollega Aki Lindénin lausumaehdotukset olivat mielestäni niin hyviä, osin myös sellaisia, joita kannatin suuressa valiokunnassa, että kannatan myös niitä. Suuressa valiokunnassa kannatin myös jo aiemmin edustaja Hemmilän tekemää lausumaehdotusta, mutta ymmärsin, että se on siellä suuren valiokunnan mietinnön pohjassa. Erittäin hyvä lausuma.

Arvoisa puhemies! Niin kuin monet tietävät ja muistavat, toimin nyt kolmatta kautta kansanedustajana, pian 12 vuotta kansanedustajuutta. Tätä ennen toimin terveydenhuollon ammattilaisena yli 25 vuotta lääkärinä ja tuosta ajasta noin kymmenen vuotta erikoislääkärinä. Terveydenhuollon ammattilaisen identiteetti on se keskeinen osa omaa identiteettiäni myös kansanedustajana. Se tarkoittaa, että kun esityksiä arvioin, niin arvioin niitä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen näkökulmasta. Olipa sitten kyse ihmisten hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta, yhteisöjen, järjestöjen, toimintaympäristön tai yhteiskunnan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisestä, niin se on toimintani keskiössä.

Hyvät kollegat, meidät on valittu tänne kansanedustajiksi. Meitä ei ole valittu tänne puolueiden edustajiksi vaan nimenomaan kansan edustajiksi. Meillä on myös vastuu ensisijaisesti äänestäjillemme eli kansalaisille siitä, miten täällä toimimme. Ajattelen, että kun meidät on tänne kansanedustajiksi valittu, niin meidän velvollisuus on arvioida joka ikistä esitystä ja esitysten vaikutuksia niin lyhyellä tähtäimellä kuin pitkällä tähtäimelläkin.

Meillä on nyt käsittelyssä esitys uudeksi alkoholilain. Alkoholilain mukaan alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta alkoholin aiheuttamien haittojen vähentämiseksi. Kun arvioidaan tätä alkoholilain tehtävää ja arvioimme nyt käsillä olevan alkoholilakiesityksen sisältöä, niin mielestäni ei tarvitse olla kovin pitkän linjan terveydenhuollon ammattilainen, kun voi ymmärtää, että tässä esityksessä on erittäin paljon epäkohtia, siinä on erittäin paljon heikkoja kohtia. Sen vuoksi minä haluankin vedota kaikkiin kansanedustajiin ihan riippumatta puoluetustasta: Näkisin, että meidän kaikkien velvollisuus on arvioida ja toimia oikein ja olemme nimenomaan vastuussa kansalaisille. Ajattelen, että jos ja kun toivon mukaan kaikki näin arvioimme tätä esitystä, niin ei voi tulla muuhun loppupäätelmään kuin siihen, että tämä esitys on hylättävä. Tämä alkoholilakiesitys ei olisi koskaan saanut tulla tähän saliin tällaisena kuin se tuli. Se lähti ministeriöstä lausuntokierrokselle ja tuli myös tähän taloon sellaisena, että se sisältää erittäin paljon epäkohtia, ja sen vuoksi tällaisena sitä ei saa päästää eteenpäin.

Me tiedämme hyvin, mitä kaikkea alkoholi aiheuttaa. Se aiheuttaa paljon ja merkittäviä terveyshaittoja. Se lisää syöpäsairauksia, maksa-aivosairauksia, mielenterveyden ongelmia. Se lisää väkivaltaa, perheväkivaltaa, onnettomuuksia ja tapaturmia. Alkoholiperäisiin tauteihin ja myrkytyksiin kuolee vuosittain yli 1 500 ihmistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

Me emme tarvitse lisää viinan koteihin rahtaamista. Tämä esitys mahdollistaisi jopa 80-prosenttisen viinan tilaamisen ulkomailta kotiin. Sitä voisi tilata kuka vain, ei tarvitse vahvaa tunnistautumista. Sitä voisi tilata kuinka paljon vain, pullon, kaksi, 20 tai jopa rekka-lastillisen, ja sitä voisi tilata kuinka usein vain, useita kertoja päivässä, tunnin, muutaman välein. Siinä vaiheessa, kun äiti tai isä herää sammumispisteestään, ei tarvitse enää ruveta soittelemaan kavereille, löytyisikö vähän lisää viinaa, vaan voi pirauttaa ja tilata lisää. Ja niin edelleen. Ja myöskin se, että me emme tosiasiallisesti tiedä, kuka tuota alkoholia myy. Myyjän ei tarvitse ilmoittautua tai rekisteröityä. Kuinka voidaan epäkohtia valvoa tai niihin puuttua, jos myyjän yhteistietoja ei todellisuudessa ole tiedossa? Ostajan ei myöskään tarvitse aina tunnistautua, ei tarvitse henkilökortteja esittää, jotta voitaisiin todentaa, että hän ei ole alaikäinen.

Hyvä puhemies! Jatkan seuraavassa puheenvuorossa, jos viisi minuuttia on tässäkin istunnossa rajana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Seitsemän minuuttia. Olkaa hyvä ja jatkakaa.

Jos on seitsemän minuuttia, niin sitten voin vielä jatkaa.

Jos me ajatellaan, että meidän tehtävänä on pyrkiä parantamaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta kaikkien kansalaisten kohdalla, niin kun tuolla takana on Työ ja tulevaisuus -patsaat, toivoisimme, että meidän miehet — jos nyt eivät ihan noin hyvässä kunnossa kuin patsaina — olisivat hyvässä kunnossa kuitenkin tulevaisuudessakin. Ja tuo naisen, äidin ja lapsen patsas muistuttaa ainakin itseäni aina siitä, että meidän tulisi toimia niin, että meidän lapset ja nuoret voivat hyvin ja tulevat sukupolvet voivat hyvin.

Mitä tämä lakiesitys tuo tullessaan? Se tuo tullessaan myös sen, että verkossa voi mainostaa. Myös nämä influensserit, vaikuttajat voivat verkossa mainostaa jopa vahvoja viinoja. Siellä meillä on paljon lapsia ja nuoria. Heihinkö me haluamme olla tällä tavalla vaikuttamassa?

Ja sitten tuo Alkon kansanterveydellinen asema. Alkon kansanterveydellinen asema on sellainen, josta todellakin meidän hallitusohjelmaan on kirjattu, että sitä ei saa heikentää. Nyt meillä tulee etämyynnin ja kotiinkuljetusten myötä toimipisteitä erilaisiin paikkoihin. Näitä pisteitä tulee niin valtavasti, että on aivan selvää, että Alkon kansanterveydellinen asema ei jää koskemattomaksi. Puhumattakaan, että sitä asemaa pitäisi vahventaa, niin kuin esimerkiksi naapurimaassa Ruotsissa Systembolagetin asema on huomattavasti Alkoa parempi.

Jatkan seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.38 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! On ollut todella surullista seurata Orpon hallituksen alkoholipolitiikkaa. Meillä on tässä maassa valtavasti ihmisiä, jotka kärsivät päihdeongelmista, mutta hallitus keskittyy vapauttamaan ja helpottamaan alkoholin myyntiä ja leikkaa samaan aikaan sosiaali- ja terveyspalveluista sekä ennaltaehkäisevää päihdetyötä tekeviltä sote-järjestöiltä. Tässä sivuutetaan nyt laaja joukko sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemia asiantuntijoita, jotka ovat vastustaneet tätä lakiesitystä nimenomaan kansanterveydellisin perustein. Sen sijaan esitystä ovat kannattaneet lähinnä kaupanalan edustajat, siis tahot, jotka tekevät tulosta alkoholia myymällä. On karua, että hallitus on puske-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

massa läpi vastoin sotevaliokunnan enemmistön kantaa suuren valiokunnan kautta lakia, joka mahdollistaa sen, että Wolt-kuskit voivat jatkossa kuljettaa alkoholia ihmisten kotioville. Kuskeille jää kohtuuton vastuu varmistaa, ettei alkoholi päädy alaikäiselle tai päihytyneelle. Tässä on edellisissä puheenvuoroissa hyvin kuvattu sitä, mitä se käytännössä tarkoittaa, kun alkoholia saa välittömästi, kun sitä tarvitsee, suoraan kotiin. Valiokunnan enemmistön tekemät tiukennukset olisivat tehneet tästä esityksestä vastuullisemman, mutta se tosiaan nyt sitten jyrättiin suuressa valiokunnassa.

Toinen huoli on, että tällä ja hallituksen muilla esityksillä romutetaan Alkon monopoli-asemaa. Itse pidän tätä kehitystä vastuuttomana ja kannatan sitä, että Alkon monopoli säilytetään nimenomaan kansanterveyden edistämisen näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Alkoholi ei ole tavanomainen kulutustuote vaan miljardiluokan haitat aiheuttava päihde, joka rikkoo koteja ja perheitä. Aivan liian monella lapsella ja nuorella on tässä maassa lasinen lapsuus. Yli 89 000 lasta elää ennen täysi-ikäisyyttään kodissa, jossa arkea varjostaa vakava päihdeongelma. Siksi alkoholipolitiikkaa on perusteltua tarkastella ensisijaisesti sosiaali- ja terveystieteiden kysymyksenä, mutta hallitus on nyt käsitellyt alkoholia lähes yksinomaan kilpailu- ja elinkeinopolitiikkana.

Asiantuntijoiden mukaan tämä laki uhkaa kärjistä ja lisätä alkoholista syntyviä haittoja Suomessa samalla, kun taloudelliset hyödyt kohdentuvat yksityisille alkoholien myyjille ja tuottajille sekä alkoholikauppiaille ulkomailla. Tämä esitys uhkaa vesittää tutkitusti vaikuttavat ja kustannustehokkaat keinot, joilla alkoholihaittoja voidaan väestötasolla vähentää. Todella toivon, että tässä vielä käänne voisi tapahtua ja että tämä laki ei tästä salista etenisi.

Kannatan edustaja Lindénin hylkäysesitystä ja hänen esittämiään lausumia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

17.41 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa herra puhemies! Alkoholi ei ole vain yksilön valinta, sillä on myös yhteinen hintalappu. Kun puhumme alkoholipolitiikasta, emme puhu vain siitä, että yksittäinen ihminen ostaa kaupasta tai verkkokaupasta sen tuotteen tai tuotteita. Puhumme myös siitä, mitä seurauksia alkoholinkäytöllä on terveydenhuollolle, lastensuojelulle, poliisille ja koko yhteiskunnalle.

Alkoholin kustannukset pelkästään terveydenhuollolle ovat jopa 1,1 miljardia vuodessa, joka on aikamoinen summa. Alkoholinkulutus kasvattaa tautitaakkaa, vie toimintakykyä vuosia ja aiheuttaa viisi prosenttia kaikista kuolemista. Tämähän on todellakin aika vakavaa puhetta.

Sitten kun miettii, mikä on alkoholin vaikutus lähisuhde- ja perheväkivallan näkökulmasta ja lasten turvallisuuden näkökulmasta, ollaan vielä vakavammissa aiheissa. Alkoholi on yksi yleisimmistä väkivallan taustatekijöistä Suomessa. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietinnössä todettiin alkoholin olevan yleinen väkivallan, onnettomuuksien ja tapaturmien taustatekijä. Valiokunnan kuulemisessa nostettiin esille huoli myös siitä, että alkoholin saatavuus tulee lisääntymään tämän hallituksen esityksen mukana ja tämä tulee vaikeuttamaan entisestään erityisesti lasten kokemaa tilannetta erityisesti näissä kyseisissä perheissä, joissa on näitä päihdeongelmia.

Se, mikä minua harmittaa tosi paljon tässä käsittelyssä, on se, että tässä hallituksen esityksessä olevia tavoitteita oltaisiin pystytty edistämään myös säädelymällä, tarkkarajaisemmalla lainsäädännöllä, mitä me mietinnössä esitettiin enemmistön turvin. Minä halu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

ankin käydä nyt kohta kohdalta vähän läpi, mitä eroavaisuuksia tässä kokonaisuudessa oli, koska tämä paketti on niin iso ja kaikki eivät välttämättä aidosti tiedä, mitä asiaa siellä on käsitelty.

No, ekanakin hallituksen esityksessä mahdollistetaan etämyynti ulkomailta 80 prosentin alkoholijuomille. 80 prosenttia on tosi korkea arvo. Tässä meidän mietinnössä oltaisiin mahdollistettu etämyynti niin, että se rajataan samoihin rajoihin kuin kotimaan vähittäismyynti: enintään kahdeksan prosenttia käymisteitse valmistettuna ja 5,5 muulla tavoin valmistettujen osalta.

Sitten olisi ollut tämä etämyynnin rekisteröitymisvelvollisuus. Elikkä hallituksen esityksessä ei ole tällaista velvoitetta rekisteröityä, vaan tämä on mahdollista ilman rekisteröintiä, ja tämä on tavallaan yksi keskeisimpiä haasteita. Toinen on tämä verotunniste toimitusehdon edellytyksenä. Elikkä hallituksen esityksessä ei ole nimenomaan velvollisuutta tarkistaa verotunnistetta ennen luovuttamista ja meidän mietinnössä on. Yhdistettynä nämä kyseiset veronyanssit johtaisivat siihen, että ne, ketkä tällä hetkellä... Meillä tällä hetkellä on tilanne, että ihmiset saattavat verkosta ostaa aika isojakin määriä, mutta he eivät maksa Suomen valtiolle niitä veroja, mitä heidän pitäisi maksaa. Tällä verotunnisteella ja tällä etämyynnin rekisteröitymisvelvollisuudella oltaisiin huolehdittu siitä, että joka ikinen euro, joka Suomen valtiolle kuuluisi, sinne kolahtaisi. Mietin ihan hirmuisesti — tiedän, että yksittäiset miljoonat eivät valtiontaloutta nyt millään tasolla vielä pelasta, mutta tässä oli kuitenkin erilaisia arvioita 70 miljoonasta aina 300 miljoonaan, eli se haitari oli tosi iso, mitä verokertymää me menetetään tällä hetkellä — minkä takia tätä kyseistä kohtaa suuri valiokunta ei ottanut omassa mietinnössään mukaan, koska tämä oli sellainen asia, missä oli kyllä hallitus—oppositio-rajat ylittävää ymmärrystä siihen, että tämä nykytilanne ei ole hyvä ja tämä pitäisi korjata. Juuri tässä vaikeassa valtiontalouden tilanteessa ajattelen, että yksittäisetkin sadat miljoonat olisivat kyllä tervetulleita.

Sitten mitä tulee tähän alkoholin kotiinkuljetukseen, niin tässä opposition enemmistön luomassa mietinnössähän ei ollut ajatusta siitä, että kotiinkuljetus ei olisi mahdollista, mutta meillä olisi ollut tällainen aikaraami, mikä tässä esityksessä oli 24 tuntia. Joissakin toisissa koalitioissa se olisi voinut olla 12 tuntia. En välttämättä ajattele, että se 24 on se, mutta se perustui siihen huoleen, mikä asiantuntijoilla oli, että kaikkein ongelmallisimpia kotiinkuljetuksissa ovat nämä pikatoimitukset, niin että yksittäinen ihminen, jolla saattaa olla alkoholiongelma, saattaisi pystyä tilaamaan tämän hallituksen esityksen mukaisesti saman tien kotiinsa lisää alkoholia. Tässä hallituksen esityksessä olevat suojalausekkeet, millä perusteella tämän ei pitäisi toteutua, ovat todella kevyet. Meillä on tällä hetkellä ihan täysin tiedossa, millä mahdollisuuksilla esimerkiksi tällainen wolttikuski pystyisi... Tässä nousee kysymys ja huoli, millä hän pystyy estämään sen alkoholituotteen siirtymisen sille toiselle ihmiselle, joka on tilannut ja maksanut sen, kun hänellä ei ole virka-apua käytössä. Elikkä tässä hallituksen esityksessä virka-apua saisi vain maksullisesti, kun meidän enemmistön mietinnössä virka-apu olisi kuulunut ihan ilmaisena, koska ihmiset ajattelevat kuitenkin, että he tekevät lainsäädäntöön liittyvää tulkintaa, ja silloin poliisin tulisi sitä virka-apua antaa, mutta tässä hallituksen esityksessä se tosiaan lähtee siitä näkökulmasta, että virka-apua tulisi vain maksullisesti apuun ja käyttöön.

Sitten yksi esimerkki myös tästä hallituksen esityksen sisällöstä, missä oikeasti olisi pitänyt korjata niitä omia esityksiä, on se, että tässä on tällainen ajatus, että sitä kotiinkuljetusta voi toimittaa ihan julkisille paikoille puistoihin, ja tässä ei rajattu muuta kuin peruskoulu ja varhaiskasvatus sieltä pois. Eli meillä saattaa tulla tilanne, missä meillä on vaikka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

toisen asteen kouluissa ihmisiä, jotka ovat alaikäisiä, jotka ovat ammatillisessa tai lukiossa, ja sitten heidän 18—19-vuotiaat kollegansa, lapsoset, saavat teknisesti tilata sitä sinne toiselle asteelle, mutta sitten sitä ei saisi jollain tasolla kuitenkaan luovuttaa niille alaikäisille. Tässä opposition enemmistön mietinnössä lähdettiin siitä, että toinen aste olisi pitänyt kokonaan sulkea pois tästä kotiinkuljetuksen mahdollisuudesta.

Sitten on tavallaan tämä, että täällä ei ole minkäänlaisia rajoituksia, kuinka paljon sitä alkoholia voi enimmäismääräisesti ylipääntänsä lähteä kuljettamaan. Elikkä sekin oli sellainen, missä olisi ehkä voinut antaa lupaviranomaisille jonkinlaista sääntelymahdollisuutta.

Ehkä viimeisenä nostan esille, kun aika loppuu, tämän ikärajavälön. Elikkä hallituksen esitys lähtee siitä, että ikärajan voi halutessaan tarkistaa, mutta se ei ole välttämättömyys. Eli ei ole esimerkiksi tällaista pakkoa tarkistaa jokaisessa luovutustilanteessa eikä tällaista vahvaa tunnistautumista.

Kyllä nämä ovat hyviä esimerkkejä siitä, [Puhemies koputtaa] että kyllä tämä lainsäädäntö on löyhää ja lepsua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

17.49 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Kaikenlaisia päätöksiä istuva hallitus on ehtinyt tehdä tähän päivään mennessä, mutta nyt aletaan olla sillä rajoilla, lieneekö tämä asia tai päätös kaikista päätöksistä järjettömin. Te päätätte nyt sallia niin sanotun viinawolttauksen eli alkoholin kotiinkuljetuksen, ja onhan tämä aivan uskomatonta.

Viime viikolla toin esille tämän lain ensimmäisessä käsittelyssä vaikutukset perheisiin, lapsiin, kansanterveyteen ja kauppaan, mutta alkoholi aiheuttaa yhteiskunnassa tällä hetkellä Suomessa noin 10 miljardin euron kustannukset, siis 10 miljardin euron kustannukset. Se on lähestulkoon sama summa, jolla Suomi velkaantuu tätä nykyä. On aivan varma, että tämä laki myös lisää näitä kustannuksia. Täällä lakia puolustetaan sillä, että nytkin on mahdollista tilata alkoholia ulkomailta. [Sinuhe Wallinheimo: Kyllä!] Mutta ihan vakavissanneko te vertaatte päivien päästä tulevaa postipakettia siihen, että alkoholi ongelmainen isä tai äiti [Antti Kurvinen: Tämä on se pointti!] tilaa lähikaupasta kaljaa kotiin tässä ja nyt, kun ei kehtaa kävellä omin jaloin kauppaan taas kerran?

Sanonpa ääneen sen, mitä te hallituksessa ette halua sanoa: tämä laki palvelee vain ja ainoastaan kaupan etua mutta aiheuttaa kansanterveydelle pelkkää haittaa. Niin se on, eikä se millään selityksillä muuksi muutu. [Lundénin välihuuto] Tämän lain takana seisovat yhdessä rintamassa hallituksessa perussuomalaiset, jotka maakunnissa kertovat olevansa perinteisten arvojen puolue, ja lain osaltaan mahdollistavat myös kristillisdemokraatit, jotka ovat sallineet tämänkin kirjauksen hallitusohjelmaan. Tämä hallituskausi jää historiaan aikana, jolloin Alkon monopoli murrettiin. Se oli kokoomuksen pitkäaikainen tavoite. Onnittelut, näin tapahtui. [Kokoomuksen ryhmästä: Kiitos!]

Esitän lain hylkäämistä yksiselitteisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

17.52 **Riitta Kaarisalo sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Alkoholilain 1 §:n mukaan alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholinkäyttäjille, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi. Pidän erittäin valitettavana, että Or-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

pon hallitus asettaa tässä asiassa markkinatalouden, kaupanalan intressit, suomalaisten terveyden ja lasten ja nuorten hyvinvoinnin edelle nyt niinkin räikeällä tavalla kuin tässä nyt käsillä olevassa alkoholin myynnin ja markkinoinnin rajoituksia purkavassa esityksessä tehdään, sillä kuten tässä edellisessäkin, varsin ansiokkaassa puheenvuorossa todettiin, niin siitähän tässä nyt tosiasiallisesti ja loppuviimein on kysymys. Taustalla toki vaikuttaa myös kokoomuksen pitkäaikainen tavoite purkaa Alkon monopoli ja saattaa vahvat alkoholijuomat ruokakaappoihin, mutta tätä nyt tuskin sellaisenaan olisi varmaan hallitusohjelmaan saatu kirjattua. Mutta on aivan selvää, että Alkon monopolille tämä mitä suurimmalla todennäköisyydellä tulee olemaan se niin sanottu viimeinen niitti.

Arvoisa puhemies! Kiinnitän nyt edustajien huomiota siihen, että sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus kuuli lukuisia asiantuntijoita esitystä käsitellessään. Erityisesti elinkeinoelämän edustajat suhtautuivat esitykseen luonnollisesti neutraalisti tai kannattivat tuoden esille sen, että sillä voi olla elinkeinoelämää edistäviä positiivisia vaikutuksia. Suuri osa kuultavista ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntemusta edustavat tahot toivat kuitenkin esille ja suhtautuivat esitykseen kriittisesti katsoen, että esityksellä lisätään alkoholin saatavuutta, mikä lisää alkoholinkäyttöä ja siten alkoholihaittoja, kuten alkoholiriippuvuutta ja väkivaltaa sekä yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi nostettiin esiin huoli esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan resursseista sekä vaikutuksista erityisesti lasten ja ikääntyneiden asemaan.

Arvoisa puhemies! Noin kolme neljäsosaa kaikesta Suomessa juodusta alkoholista liittyy riskikäyttöön. Alkoholisairauksiin ja -myrkytyksiin kuolee Suomessa asukasluokan suhteutettuna ihmisiä yli kolminkertainen määrä Ruotsiin ja Norjaan verrattuna. Yleisimpiä alkoholinkäyttöön liittyviä terveyshaittoja ovat alkoholin vaikutukset erilaisiin syöpä- ja mielenterveyden ongelmiin ja unioongelmiin sekä verenkierto- ja ruuansulatuselimistön sairauksiin. Lisäksi alkoholi on yleisin vaikuttava tekijä väkivallan, onnettomuuksien ja tapaturmien taustalla. Mielestäni on älyllisesti epärehellistä rinnastaa alkoholi puhtaasti tavalliseksi kulutustuotteeksi, koska sen haitat kohdistuvat usein myös sivullisiin ja usein nimenomaan lapsiin. Tutkimukset osoittavat, että saatavuuden kasvaessa lisääntyy myös kulutus, mutta esimerkiksi sosiaaliset haitat eivät jakaudu tasaisesti vaan kasautuvat nimenomaan perheisiin ja kotitalouksiin, joissa on jo ennestään ongelmia. Alkoholipolitiikka ei koskaan ole eikä se koskaan voi olla vain elinkeino- tai kuluttajapolitiikkaa, vaan kyse on mitä suurimmassa määrin myös terveyspolitiikasta sekä lapsi- ja perhepolitiikasta.

Arvoisa puhemies! THL:n rekisteritutkimuksen mukaan lähes 90 000 alaikäisellä lapsella on ollut lapsuuden aikana tilanne, jossa vanhemmista ainakin toisella on vakava päihdeongelma. Tällä hetkellä tällaisissa olosuhteissa elää lähes 42 000 lasta. Nuorille tehdyissä kyselyissä jopa joka neljäs on kärsinyt vanhemman liiallisesta alkoholinkulutuksesta.

Arvoisa puhemies! Olen 25 vuoden aikana lastensuojelun kentällä toimineena joutunut näkemään, miten raadollisia muotoja vanhempien päihteidenkäyttö saa ja miten kestävämmällä tavalla päihteet ja erityisesti alkoholi sävyttävät suomalaisten lasten ja nuorten elämää, jotka joutuvat kasvamaan niitä runsaasti kuluttavien aikuisten kanssa. Lastensuojelun, poliisin ja päihdetyön tutkimuksissa alkoholi yhdistyy vahvasti perheiden riitoihin, väkivaltaan, turvattuuteen ja kotihälytyksiin. Noin 40—70 prosentissa lähisuhdeväkivaltatapauksista ainakin toinen osapuoli on ollut alkoholin vaikutuksen alaisena. Vakavissa pahoinpitelyissä ja henkirikoksissa osuus on tätäkin suurempi, poliisin kotihälytyksissä niin ikään. Ongelmat kuormittavat julkisin verovaroin rahoitettavia palveluja, oikeuslaitosta ja viranomaisia. Kiitän niitä hallituspuolueen edustajia, jotka asiantuntijavaliokun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

nassa ymmärsivät tilanteen vakavuuden ja olivat mukana tekemässä tarvittavia muutoksia, mutta kuten tiedämme, kokonaisuudessaan tämä käsittelyprosessi on saanut farssin mittasuhteet tässä eduskunnassa kaikkine käännteineen.

Arvoisa puhemies! Tässä ajassa, kun yhteiskunnassa vallitsee massatyöttömyys, ihmisten pahoinvointi kasvaa, nuorten tulevaisuudenusko on romahtanut ja suomalaisten kyky ja mahdollisuudet käsitellä pettymyksiä, surua ja ahdistusta ovat tänäkin päivänä monin paikoin rajoittuneita, niin kuin ne ovat olleet tässä maassa iän kaiken, sukupolvesta toiseen, tässä maassa ei tarvita lisää viinaa, eikä lisää viinaa ainakaan suoraan kotiovelle. Kannatan edustaja Lindénin tekemää hylkäysesitystä ja lausumia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

17.58 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tänään käymme keskustelun ja huomenna äänestämme mahdollisuudesta alkoholin kotiinkuljetukselle. Suomessa alkoholipolitiikan lähtökohta on ollut haittojen ehkäisy ja vastuullisuus. Nyt alkoholin saatavuutta lisätään jälleen yhdellä uudella tavalla ilman, että kukaan osaa vielä kertoa, mitä vaikutuksia muutoksella on esimerkiksi nuorten alkoholinkäyttöön, perheiden hyvinvointiin tai terveydenhuollon kustannuksiin.

On selvää, että alkoholi ei ole ongelma kaikille. Monet eivät käytä sitä lainkaan ja useimmat osaavat käyttää sitä kohtuudella, mutta yhteiskunnan tehtävä on huolehtia myös niistä ihmisistä ja perheistä, joille alkoholi aiheuttaa ongelmia. Päätöksiä pitää arvioida myös heidän näkökulmastaan.

Erityisen erikoiseksi ja kummalliseksi tämänhetkisen tilanteen tekee se, että samaan aikaan, kun hallitus etsii säästöjä sosiaali- ja terveyspalveluista, se on valmis tekemään päätöksiä, joiden seurauksena alkoholihaittojen riski todennäköisesti kasvaa. Kysymys ei ole siitä, saako aikuinen ihminen ostaa alkoholia, kysymys on siitä, millaista yhteiskuntaa rakennamme ja kuka lopulta maksaa laskun, jos haitat kasvavat.

Terveempi ja turvallisempi Suomi on tavoite, jonka pitää näkyä myös lainsäädännössä. Minun on vaikea nähdä, miten alkoholin kotiinkuljetus vie meitä kohti näitä edellä lausuttuja tavoitteita.

Näistä syistä kannatan edustaja Mehtälän tekemää hylkäysesitystä.

Jos alkoholin kotikuljetus huomenna hyväksytään, eduskunnan pitää edellyttää, että tämän päätöksen vaikutuksia seurataan erittäin tarkasti ja mahdollisiin ongelmiin tullaan reagoimaan välittömästi ja viivytyksettä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

18.01 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin, että tulen ihan tänne korokkeelle puhumaan vakavasta aiheesta: alkoholihaitoista ja sairaudesta nimeltä alkoholismi. Ajattelin, rouva puhemies, puhua asiasta, mikä on minusta suurin ongelma Suomessa politiikan osalta ja suomalaisessa yhteiskunnassa alkoholiin liittyen, ja se on mielestäni vielä laajempi asia kuin tämä alkoholilain muutos, joka täällä on toisessa käsittelyssä.

Kuitenkin totean alkuun sen, että en kannata tätä lakiesitystä ja tämä tulisi hylätä.

Me tarvitsemme modernia, maltillista, tietoperusteista alkoholilainsäädäntöä Suomessa, ja on myös tosiasia, että tämä kotiinkuljetuskysymys pitäisi Suomessa ratkaista. Meillä on tässä tällainen EU-, eurooppaoikeudellinen ongelma, mutta tämä tapa, jolla halli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

tus nyt tätä asiaa pyrkii ratkomaan, on täysin yliampuva. Edustaja Mehtälä kuvasi sen minusta todella hyvin, ja moni muukin edustaja on kuvannut, mutta juuri tässä vähän aikaa sitten edustaja Mehtälä kuvasi erittäin hyvin, mikä se perusongelma on. On ihan eri asia se, jos tällä hetkellä tilataan ulkomailta esimerkiksi häihin, syntymäpäiväjuhliin, tällaiseen tapahtumaan isompi lasti alkoholia ja halutaan olutta, viiniä, kuohuviiniä tilata isompi määrä sadan hengen juhliin. Se on aivan eri asia kuin se, että nyt sitten tosiaan voi alustataloudesta työsuhteesta tai jossain palvelussuhteesta oleva henkilö, jolla ei välttämättä ole kovin kummoinen kielitaito, henkilö, jonka ylipäänsä oikeudellinen suoja ja suoja työelämässä on heikko, niitä sitten kuljettaa tilanteessa, jossa ollaan ehkä päihtyneitä.

Rouva puhemies! Sanon nyt ihan kansanomaisesti jokaiselle edustajalle ja jokaiselle tätä keskustelua seuraavalle: kuka teistä, joka on Woltilla tilannut tai Foodorasta tai muista alustatalouden yhtiöistä ruokaa kotiin, oikeasti kuvittelee, että ne ruokalähetit tekevät yhtään mitään tarkistusta ikärajoista tai päihtymyksestä siellä ovelta? Jos minä tai joku muu edustaja tilaa illan aikana sitä alkoholia, meistä jokainen tietää, että se lähetys heitetään siihen ovenpieleen ja lähdetään jatkamaan. Mitään tarkistusta ei siinä tule tapahtumaan. Tämä on ihan tämmöinen arkijärkinen juttu kaikkien kokemuksen mukaan.

Mielestäni olisi ollut perusteltua, että hallitus olisi tuonut tähän esitykseen tällaista suojaa ja näitä suojamekanismeja ja hieman vastuullisuutta, mitä sosiaali- ja terveystieteiden tutkimusten, oppositioiden, esityksissä oli. Sillä oltaisiin voitu ratkaista tämä kysymys kotiinkuljetuksesta, se, että tarvetta voi olla isompien alkoholilastien tilaamiselle, mutta olisi estetty se tilanne, että nyt meillä voi tosiaan ryyppyputkea jatkaa ruokalähetysten tuomilla juomilla käytännössä ilman valvontaa. Me kaikki sen tiedämme. Minusta se on vastuutonta, enkä sitä voi hyväksyä.

Mutta, rouva puhemies, se, mistä täällä halusin tulla ihan korokkeelle asti puhumaan, on sairaus nimeltä alkoholismi. Minä toivoisin, että eduskunnassa ei puhuttaisi alkoholipoliitikasta miltään laidalta, ei hallituksesta eikä oppositiosta, sellaisilla moralistisilla ja vähän tämmöisen sosiaalisen kurin näkökulmilla, sillä suurin ongelma on se, että Suomen ehkäpä yleisin, tai varmaan on yleisempiäkin sairauksia, mutta yksi yleisimpiä kansansairauksia on addiktiosairaus nimeltä alkoholismi eli addiktoituminen alkoholinkäyttöön. Se on hitaasti kuolemaan johtava sairaus, joka ennen loppuunsa viemistä tuhoaa ihmisen elämän täysin, vie häneltä työn, toimeentulon ja tuhoaa perhesuhteet ja aiheuttaa monenlaista kärsimystä. On valitettavaa, arvoisa puhemies, että vielä vuonna 2026:kaan Suomessa alkoholismia hyvin harvoin hoidetaan sellaisenaan sairautena, vaan sitä joko pidetään tällaisena elämäntapana, elämäntavontana, tai sitten se nähdään tällaisena sosiaalisena heikkoutena, moraalittomuutena, eettisenä ongelmana, mitä se ei ole, vaan kyse on addiktiosairaudesta. Samantyyppisiä addiktiosairauksia voi tulla myös rahapelaamiseen, huumausaineisiin, ilmeisesti myöskin seksuaaliseen käyttäytymiseenkin voi tulla tällainen addiktiosairaus, ja näitä tulisi kyetä hoitamaan.

Arvoisa puhemies! Outokummun entinen toimitusjohtaja Jukka Rantanen teki valtavan siviilirohkean teon, kun hän antoi kasvot suomalaisille työelämässä menestyneiden ihmisten alkoholismille. Hän kertoi oman tarinansa, miten hän huippumenestyneenä, lahjakkaana ihmisenä ajautui alkoholistiksi, ja sen polun sieltä ulos. Hän toi esille sen epäkohdan, että meillä ei ole tarjolla alkoholisteille oikeaa, kunnollista hoitoa Suomessa riittävästi. Meillä on jopa täysin vääriä profeettoja lääkäreinä. Olen kuullut ystäviltä, tutuilta, jotka ovat kamppailleet alkoholismien kanssa, jotka ovat sanoneet, että kun ihmisellä on ihan selvä alkoholiongelma, tullut jo monenlaista sekoilua alkoholin kanssa, niin on sanottu, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

kyllä sinä saunaoluen voit ottaa. Tällaisia kommentteja on tullut työterveyslääkäreiltä, ja pidän sitä suorastaan pöyristyttävänä, kun itsekin ihan arkijärjellä näkee, että ihmisellä on alkoholiongelma.

Onneksi meillä on olemassa tapoja, sellaisia psykososiaalisen tuen tapoja, joilla ihminen voidaan parantaa sairaudesta nimeltä alkoholismi: raittius, täysraittius, se, että korkki laitetaan täysin kiinni, on tapa, millä ihminen voi tätä addiktiosairautta hoitaa. Yksi tehokkaimpia tapoja puuttua tällaisiin addiktiosairauksiin on niin sanottu Minnesota-mallin mukainen hoito, joka tunnetaan myös kahdeksan askeleen hoitona. On kuitenkin ikävää, että edelleen todella heikosti meidän terveydenhuolto ohjaa ihmisiä tällaiseen Minnesota-mallin tyyppiseen täysraittiuuteen tähtäävään hoitoon. Yksi osa tätä kurimusta, mikä on Suomen sotessa ja hyvinvointialueitten heikossa tilanteessa, on se, että monet hyvinvointialueet ovat leikanneet ostopalvelujen hankkimista, ja se on tarkoittanut osittain sitä, että on täysin näitä maksusitoumuksia jätetty myöntämättä henkilöille, joilla on alkoholiongelma. Pidän tätä aivan älyttömänä sosiaali- ja terveyspolitiikkana, kun me tiedämme, miten paljon kuluja ja ennen kaikkea inhimillistä kärsimystä alkoholismi, sairaus, aiheuttaa.

On myös, rouva puhemies, todettava se, että tämä ministeri Wille Rydmanin ajama leikkaus sotejärjestöille kohdentuu myös tälle puolelle. Siellä on monia järjestöjä, jotka tekevät töitä alkoholismien kitkemiseksi, muiden päihdeongelmien kitkemiseksi, ja tämäkin osaltaan vie asioita väärään suuntaan.

Rouva puhemies! Vastustan tätä käsillä olevaa lakiesitystä, mutta kannatan sitä, että eduskunta ja suomalainen hyvinvointiyhteiskunta antaisivat oikeaa apua alkoholisairaudesta kärsiville. Toivoisin, että tämä sali keskustelisi tästä asiasta fiksummilla perusteilla kuin minusta täällä yleensä tavataan keskustella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

18.08 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Niin, mielipiteitä on erilaisia, ja olen tässä jo kuullut toistakymmentä puheenvuoroa tätä asiaa koskien. Valitettavasti joudun toteamaan, että olen varmasti 80-prosenttisesti eri mieltä äskeisten puhujien kanssa. Arvostan todella paljon heidän näkemyksiään asiasta, mutta kyllä minun mielestäni pitää... Edustaja Kurvista lainaten minä kyllä kannatan tätä esitystä vahvasti. Haluaisin kysyä, ettekö te oikeasti luota Suomen kansaan tässä asiassa. Minun mielestäni on todellista ehkäpä syyllistämistä suomalaisia kohtaan, että nyt kaikista tulee juoppoja ynnä muuta, joka on vakava sairaus, pakko sekin on myöntää.

Mutta alkoholipolitiikkaan liittyvä keskustelu tuntuu herättävän tunteita yhdellä jos toisella. Yleensä keskustelu pyörii varoitusten ja uhkakuvien keskellä, kuten nytkin on huomattu. Joka kerta, kun alkoholin myyntiä vapautetaan tai helpotetaan aiemmasta, poliitikot väittävät, että suomalaiset alkavat yhtäkkiä juomaan alkoholia holtittomasti ja ongelmat vain lisääntyvät. Muistatte varmaan, että näin peloteltiin myös silloin, kun lonkerot ja vahvemmat käymisteitse valmistetut juomat tulivat ruokakauppojen hyllyille. Silloin moni ennusti, että lonkerot kaupoissa aiheuttavat suorastaan jonkinlaisen katastrofin. Peloteltiin, että alkoholihaitat lähtevät jyrkkään kasvuun eivätkä suomalaiset pysty hallitsemaan juomistaan. No, mitä sitten tapahtui? No, ei ainakaan mitään sellaista, mitä poliitikot väittivät. Suomalaiset eivät rynnänneetkään tyhjentämään kauppojen hyllyjä lonkerotölkeistä, eivätkä alkoholihaitat lähteneet kasvuun, vaan päinvastoin, sillä tilastot kertovat, että alkoholin kokonaiskulutus on jo pitkään vain laskenut, eli suomalaiset juovat koko ajan vähemmän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

alkoholia. Suurin osa ihmisistä käyttää alkoholia vastuullisesti eikä tarvitse yhteiskunnalta jatkuvaa holhousta.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys alkoholilain muuttamisesta tuo suomalaista alkoholisäädäntöä tähän päivään. Kuluttajilla on jatkossa enemmän valinnanvapautta, ja tämä esitys selkeyttää pelisääntöjä alkoholin kotiinkuljetuksissa ja etämyynnin osalta. Eli jatkossa ihminen voisi tilata vaikka viiniä tai sen kylmän kaljan ruuan kanssa kotiin, kuten monissa muissa Euroopan maissa on ollut jo pitkään. Ja vaikka myyntiä vapautetaan, pidämme kuitenkin huolen siitä, että sitä valvotaan, eli tilauksissa tarkistetaan ikä, etteivät alaikäiset voi tilata kaljaa kotiin, ja toimituksia ylipäätään valvotaan. Jos sääntöjä ei noudatettaisi, niin siitä voitaisiin määrätä seuraamuksia. Lisäksi on hyvä huomioida, että viranomaisilla on käytössään koeostot ja muut erilaiset valvontakeinot. Eli vaikka alkoholia voi ostaa helpommin, me emme ole luomassa alkoholin villiä länttä, vaan meillä on edelleenkin säännöt ja valvonta siitä, miten homma pelaa. [Bella Forsgrén: Missä on säännöt ja valvonta?]

Arvoisa rouva puhemies! Alkoholipolitiikassa Suomi on jo kauan ollut melko takapajuisen maa, jossa holhousyhteiskunta on päättänyt, milloin ja mihin aikaan ihminen saa ostaa kaljaa. Onneksi nyt me otamme mallia muista Euroopan maista, että alkoholilainsäädäntöön tulee jotain järkeä. Haluan tässä samalla kuitenkin todeta, että minun oma henkilökohtainen mielipiteeni on, että alkoholin myyntiä olisi voitu vapauttaa vielä enemmän. Eivät suomalaiset tarvitse valtiota vahtimaan, mihin aikaan tai minä päivänä alkoholia voi ostaa. Jokainen järkevä ja vastuullinen aikuinen ihminen pystyy tekemään omat valintansa ilman, että valtio puuttuu jokaiseen ostokseen.

Talousvaliokunta teki lausunnossaan hyvän ehdotuksen siitä, että Alkon aukioloaikoja laajennettaisiin ja ne voisivat olla jatkossa sunnuntaisin ja arkipyhäisin auki. Toivon todellakin, että he ryhtyvät myös pitämään liikkeitään auki. Mutta silti, jos minä saisin päättää, purkaisin Alkon monopoliaseman ja kauppojen hyllyille voisivat tulla viinatkin myyntiin.

Kaiken kaikkiaan tämä esitys on erinomainen, koska se vähentää holhousta, lisää ihmisten vapautta ja myös yritykset hyötyvät tästä esityksestä lisääntyneen kilpailun myötä. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies. [Aki Lindén: Olikohan kauppiaan puhe?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

18.12 **Mia Laiho kok:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme alkoholilakia. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen tilastotietojen mukaan suomalaisten alkoholin käyttö on viimeisten noin 20 vuoden aikana pääosin vähentynyt. Tästä kokonaiskulutuksen laskusta huolimatta alkoholi on kuitenkin edelleen suomalaisessa yhteiskunnassa merkittävä terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttava tekijä. Suomalaisessa alkoholin käytössä tyypillistä on se, että se jakautuu epätasaisesti ja siellä on riskikäytöllä suuri osuus, mutta suurin osa suomalaisista kuitenkin käyttää alkoholia kohtuullisesti ja vastuullisesti. Yleisimpiä alkoholin terveyshaittoja ovat alkoholin vaikutukset erilaisiin syöpäsairauksiin, mielenterveysongelmiin, uniongelmiin sekä verenkierto- ja ruuansulatuselimistön sairauksiin, ja tiedämme, että alkoholi ja ylipäätensä päihteet ovat yleisin vaikuttava tekijä myös väkivallan, onnettomuuksien ja tapaturmien taustalla.

Kun olemme keskustelleet etämyynnistä ja siitä on ollut hyvin erilaisia käsityksiä, niin kuitenkin viimeistään korkeimman oikeuden ratkaisun myötä vuonna 25 syksyllä on ollut selvää, että etämyynti on Suomessa sallittua, ja sen takia tarvitsemme lainsäädäntöä tätä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

etämyyntiä säättämään. Keskeistä tässä hallituksen esityksessä on se, että alkoholijuomien toimitus säädetään luvanvaraiseksi toiminnaksi, ja merkittävä asia tässä on toimituslupa, joka muodostaisi uuden lupamuodon vähittäismyynti- ja anniskelulupien rinnalle. Lisäksi kaikilta alkoholijuomia toimittavilta henkilöiltä edellytettäisiin erillistä toimituspasia, joka vastaisi anniskelupassia. Alkoholijuomien luovutustilanteisiin sovellettaisiin samoja luovutus- ja ikärajakiellon säännöksiä kuin vähittäismyynnissä ja anniskelussa. Eli alkoholijuomia ei saa luovuttaa alaikäisille eikä selvästi päihtyneille henkilöille, eikä väkeviä alkoholijuomia saisi luovuttaa alle 20-vuotiaille. On tärkeää huomata, että hallituksen esityksellä tuodaan alkoholin rajat ylittävä etämyynti nimenomaisesti toimitussääntelyn ja valvonnan piiriin.

Tässä alkoholilain käsittelyn yhteydessä ollaan tehty valiokunnassa kuitenkin edelleen useita muutoksia. Yksi, minkä talousvaliokunta nosti esille, oli Alkon tilanne ja mahdollisuus aukioloaikojen laajentamiseen vastaavalla tavalla kuin on vähittäismyynnissä ja myös sitten etämyynnissä. Eli nyt Alkon aukioloaikoja olisi myös mahdollista laajentaa vastaavalla tavalla. On kuitenkin huomioitava, että Alko itse sitten näistä aukioloista päättää, miten tulevat sen tekemään.

Alkoholijuomien kotiintoimituksen yhteydessä ikärajalvonta on keskeinen keino ehkäistä alaikäisten pääsyä alkoholin käyttöön, ja siitä on tässä esityksessä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa meidän vastalauseessa tehty muutos, että ikäraja aina tarkistetaan luovutuksen yhteydessä. Tämän suuri valiokunta on siis myös mukaan ottanut, kun sen mietintö on ollut sosiaali- ja terveysvaliokunnan vastalauseen mukainen. Iän tarkastaminen jokaisen luovutuksen yhteydessä on selkeä, yhdenmukainen ja helposti valvottava toimintatapa, joka vahvistaa sekä ikärajalvonnan uskottavuutta että alkoholilain tavoitteiden toteutumista käytännössä. Kun täällä keskusteltiin myös valvonnasta, niin ikärajalvonta on nimenomaan mahdollista koeostojen kautta tarkistaa. Valvira ja myös perustuslakivaliokunta nimenomaan kiinnittivät huomiota tähän koeostoon ja sen luotettavuuteen, miten sitä voidaan toteuttaa, ja nyt kun siinä on tämä ikärajalvonta luovutuksen yhteydessä, niin tämä voidaan myös koeostolla testata, että se oikeasti toimii.

Täällä oli jo aikaisemmin myös keskustelua siitä, mihin alkoholijuomia voitaisiin toimittaa, ja olemme tässä StV:n vastalauseessa, jonka siis suuri valiokunta otti sisäänsä, laajentaneet kieltoa toimituspaikoista päiväkoteihin ja toiselle asteelle ja lukioihin. [Aki Lindén: Mahtava uudistus!] Eli se korjauksena, kun täällä on noussut virheellisiä väittämiä siitä, että toinen aste ei olisi mukana. Kyllä se siellä mukana on näissä paikoissa, mihin ei saa alkoholia toimittaa. [Aki Lindén: Oliko kova tiukennus?]

No, sitten vielä näistä lausumista: Täällä suuri valiokuntahan on ottanut lausumaehdotuksen, että valtioneuvosto seuraa ehdotettujen muutosten vaikutuksia alkoholin kulutukseen, väestön terveyteen, alkoholihaittoihin sekä perheisiin ja lapsiin ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin, ja lisäksi eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto antaa kahden vuoden kuluessa tämän lainsäädännön voimaantulosta eduskunnalle kattavan selvityksen lainsäädännön sosioekonomisista, hyvinvointipoliittisista ja julkisen talouden kokonaisvaikutuksista. Tämä on erittäin hyvä lausuma, ja sen lisäksi myös sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ehdotimme toista lausumaa, jonka täällä edustaja Hemmilä lausui ja ehdotti, ja sitä kannatan lämpimästi, niin että valtioneuvosto selvittää tämän etämyynnin rekisteröimismenettelyn ja verotunnisteen käyttöönoton toteuttamista sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin verovalvonnan tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi etämyynnissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

sä. On erittäin tärkeää, että veroeurot saadaan Suomen talouden käyttöön, ja se on myös tasavertaista ja yhdenvertaista meidän kotimaisten toimijoiden näkökulmasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

18.19 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Tässä on kyseessä se, että kuitenkin EU:ssa tavaroiden vapaa liikkuvuus on EU:n perusoikeus. Siitä kun lähdetään purkamaan tätä asiaa, niin selvää on, että tavarat saavat liikkua Euroopan muista maista Suomeen ihan kotiovelle asti. Näin on päädytty tulkitsemaan tätä, ja itse asiassa viimeisenä koko EU:ssa Suomi nyt etämyynnin näin hyväksyy. Tämä Suomen lainsäädäntö on ollut aika tulkinnallinen, ja senkin tähden on hyvä, että nyt sitä tarkennetaan, koska esimerkiksi Alko on EU:n perusoikeuksista neuvoteltu poikkeus, ja se ei missään nimessä kumoa sitä itse perusoikeutta. Itse asiassa tätä halusivat niin korkein oikeus, oikeuskansleri, komissio kuin kaikki EU-asiantuntijat esimerkiksi talousvaliokunnassa, joten nyt me se viimein korjataan, ja hyvä niin.

No, sen jälkeen kun etämyynti on sallittua, niin tullaan siihen tilanteeseen, että minkälaiset oikeudet me annetaan suomalaisille yrityksille. Haluammeko me tehdä niin, että vain ja ainoastaan ulkolaiset yritykset saavat kuljettaa kotiin, vai annetaanko me myös suomalaisille yrittäjille ja yrityksille mahdollisuus tähän? Me lähdemme siitä, että kyllä, mutta toisaalta meidän pitää taas ottaa tässä huomioon tämä meidän erityinen Alko-asema, minkä takia me rajoitimme sitä nyt siihen 5,5 ja 8 prosenttiin riippuen vähän valmistustavasta. Näin suomalaiset yrittäjät ja yritykset pääsevät myös mukaan tähän. Ja mitä sitten Alkolle tässä tehdään? Itse asiassa Alkon oikeuksia laajennetaan. Alkon aukioloaika laajennetaan sunnuntaisin, plus Alkohon saa myydä tässä nyt sitten 80-prosenttista jopa kotiovelle asti. Tämän takia se on tärkeää myös Alkolle. Täällä pidettiin puheenvuoroja siitä, onko tämä kuolonkorinaa Alkolle. En näe kyllä ainakaan tätä muutosta sen suhteen.

Sitten täällä on paljon puhuttu tästä isosta kuvasta ja kokonaiskulutuksesta. No, nyt ehkä tulee teille pienenä yllätyksenä se, että vuodesta 2018 lähtien, kun näitä vapauttamisia on tehty eli saatavuutta on lisätty Suomessa — toisten mielestä merkittävästi, toisten mielestä vähemmän merkittävästi — niin kun vertaa samaa ajankohtaa Ruotsiin, missä on paljon tiukempi monopoli, niin kas kas: Suomessa itse asiassa kokonaiskulutus on tänä aikana laskenut enemmän kuin Ruotsissa. Saatavuutta on helpotettu, ja kokonaiskulutus on laskenut enemmän kuin Ruotsissa. Mitä itse asiassa tulee Ruotsiin, niin Ruotsihan salli jo vuonna 17 tämän etämyynnin, vaikka heillä on paljon tiukempi monopoli, koska siellä olivat samat syyt: EU:n tavaroiden vapaa liikkuvuus on EU:n perusoikeus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuoro, edustajat Forsgrén ja Kurvinen. — Edustaja Forsgrén.

18.22 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tilannehan kuulostaa aika ruusuiselta, kun kuuntelee edustaja Wallinheimon puheenvuoroa. [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] Tosiasiallisesti me tiedetään, että tällä hetkellä hallitus leikkaa merkittävästi rahoitusta hyvinvointialueilta ja sosiaali- ja terveysjärjestöiltä, juuri niiltä tahoilta, joitten tehtävä on tuottaa näitä sosiaali- ja terveyspalveluita päihdeongelmaisille, ja samaan aikaan vapautetaan alkoholipolitiikkaa näin merkittävästi. Kaikkien asiantuntijoiden suurin mielipide oli se, että nämä pikatoimitukset ovat se keskeisin haaste, pikatoimi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

tukset tilanteissa, joissa on kriisiperhe ja kotona on väkivaltatilanne tai muu tilanne. Nyt heidän tilanteensa tulee vain heikentymään entisestään, kun ei tarvitse edes ruokakaupassa käydä, kun saa kotiin sen toimituksen.

Sitten tulee se, millä tavalla hallitus olisi voinut täsmentää tätä lakiesitystä: Olisi voitu tehdä ikärajatarkastukset kaikille. Ei tehdä näin. Oltaisiin voitu tehdä veroilmoitukset niin, että valtion kassaan tulee rahoitus silloin, kun se olisi tänne kuulunut. Ei tehdä näinkään. Ja kolmantena; ei myöskään panosteta samaan aikaan sellaisiin palveluihin, joilla oltaisiin voitu ennalta ehkäistä näitä kaikkein pahimpia surullisia tarinoita, joihin tämä hallituksen esitys tulee johtamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

18.24 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Wallinheimo puhui hyvin tästä kilpailuneutraalisuudesta ja tasaisesta pelikentästä niin suomalaisille kuin ulkolaisille yrityksille, mutta jos olisi ollut joku suoja-aika, vaikka 12 tuntia, 24 tuntia tai joku vastaava, sillähän olisi hoidettu tämä neutraalisuusongelma siihen, että kun vaikka Saksasta tilaa alkoholia, niin ei saksalainen yritys pärjää paremmin kuin suomalainen yritys. Juuri nämä pikatoimitukset minuakin ihmetyttävät, juuri niin kuin edustaja Forsgréniäkin. Kuka ihan aikuisten oikeasti tarvitsee sellaista pikatoimitusmahdollisuutta, jos on jossakin saunaillassa illanvietossa? Tämä ongelma, eurooppaoikeudellinen ongelma, tästä tilauksesta: tasapuolisuus suomalaisten ja ulkomaisten firmojen kanssa olisi hoi- tunut ilman näitä pikatoimituksia. En tätä ymmärrä.

Puhemies! Itse en ollenkaan suhtaudu alkoholipolitiikkaan mustavalkoisesti, ja mielestäni on myös lain kannattajilta väärin leimata kaikkia meitä lain vastustajia kiihkeiksi, vähän niin kuin viinadystopiaa ajaviksi ihmisiksi, mutta tämä menee nyt aivan överiksi. Tosiasia on, puhemies, että me olemme todella paljon vapauttaneet alkoholin saatavuutta Suomessa tällä kaudella [Puhemies koputtaa] ja aikaisemminkin kausilla. Minäkin olen niistä osaa tukenut. Nyt voitaisiin pikkuisen aikaa sopeutua tähän ympäristöön, [Puhemies: Aika!] ja tällaisia ylilyöntejä ei pitäisi tehdä, mutta tuntuu, puhemies, että tämä on vähän ideologista kokoomukselle, [Puhemies koputtaa] että pitää saada viinaa mahdollisimman vapaasti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen edustaja Kallio, varsinainen puheenvuoro.

18.25 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Kurvisen viimeiseen huomioon: Se otetaan nyt kiinni siitä, että saatavuus on kyllä lisääntynyt mutta kokonaiskulutus on laskenut. Te ette pääse näitä faktoja karkuun.

Arvoisa puhemies! Miksi otin tämän puheenvuoron? Sen takia, että tässä puhutaan paljon nyt tästä toimituspassista tai toimitusluvasta. Se tulee olemaan Euroopan tiukin, siis EU:n tiukin. Meille tulee vahva tunnistautumisen. Se tulee varmasti vallitsevaksi käytännöksi. Sitä eivät pysty kaikki ottamaan. Esimerkiksi se kauhavalainen yrittäjä, joka ottaa ravintolastaan sen toimituspassin, käy ne kaikki koulutukset läpi, ei voi vain sitä vahvaa tunnistamista ottaa, se maksaa hänelle liikaa. Mutta sitä minä en ymmärrä, että edustaja Kurvinen ei luota siihen kauhavalaiseen ravintolayrittäjään, joka on hoitanut sen toimituspassin ja lähtee viemään sitä ruokaa ja sitä saunaolutta siihen rinnalle. Miksi siihen tarvi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

taan 24 tunnin viive? En vain ymmärrä. [Aki Lindén: Sen saunaoluen voi etukäteen ostaa jääkaappiin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio, varsinainen puheenvuoro.

18.26 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä on ollut mielenkiintoinen keskustelu. Demokratian olemus käy hyvin täällä ilmi siitä, että täällä on erilaisia näkemyksiä aiheesta. Siitä, miten tämäntyyppistä asiaa pystytään pragmaattisesti pohtimaan, mikä on hyvä ja mikä huono, tullaan jo siihenkin kysymykseen, miten määritellään jonkun ongelma, onko se suuri vai pieni. Sitä voidaan tietysti tarkastella yhteiskunnan näkökulmasta, tilastojen näkökulmasta, ja sitten toisessa ääripäässä janalla on se yksilö. Silloin, kun se on yksilön ongelma, se on aina suuri ongelma. Se voi olla yhteiskunnan näkökulmasta pieni. Ja mitä enempi niitä yksilöitä sitten on, joilla se ongelma on, pikkuhiljaa siitä kasvaa sitten suuri ongelma. Mutta tästähän me ei päästä tässä asiassa eikä monessa muusakaan varmaan koskaan täydelliseen yksimielisyyteen.

Tässä on paljon tällaisia tekijöitä — tämä termi ”pikatoimitus” ja sitten se saatavuus. Jos nyt näin sanoo, että jos tähän mennessä alkoholin saatavuus Suomessa ei ole ollut ongelma, niin todennäköisyys kasvaa, että tulevaisuudessa se on ongelma — ei niin, etteikö sitä saisi, vaan mitä siitä sitten seuraa.

Kenellä näitä ongelmia sitten on? Ainakin kun Kaupan liiton lobbaamista seuraa — ja olen tietysti seurannut edellisen työn kautta jo pitkään — niin siellä tuntuu ehkä suurin olevan alkoholiongelma yhdistettynä lääkiongelmaan. — Kiitos, ei muuta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi, poissa. — Edustaja Tanus.

18.28 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset monille kollegoille hyvistä puheenvuoroista. Erityisesti haluaisin kiittää edustaja Forsgrénia hyvästä listauksesta eli siitä, millä tavoin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa yritettiin parantaa tätä hallituksen reikäistä esitystä. Valitettavasti se ei mennyt läpi.

Todellakin lähes 90 000 lapsella on ollut vanhempi tai vanhemmat, joilla on ollut alkoholiongelmaa — valtava määrä lapsia. Tälläkin hetkellä kymmeniätuhansia lapsia asuu kodeissa, joissa on alkoholiongelmaa. Se määrittää noiden lasten kasvua ja kehittymistä. Ja ajattelen, että jos ei muu, niin ainakin tämä: vaikutukset lapsiin ja nuoriin. Lastensuojelun tilanne on sellainen, minkä pitäisi pysäyttää edustajat tässä salissa. Ajattelen, että suomalaiset ansaitsevat paremman ja toimivamman alkoholilain kuin mitä meillä nyt on esillä.

Kun tässä viitattiin myös KD:hen, hallituspuolueeseen, niin omalta osaltani haluan sanoa, että olen todella pahoillani, että tällainen alkoholilaki on täällä käsittelyssä. Olen pahoillani ja surullinen ja myös erittäin vihainen siitä, ettei ryhmämme saanut torpattua tällaista surkeaa esitystä, vaan se on kaikkine vikoineen täällä nyt käsittelyssä ja huomenna äänestyksessä. Mutta niin kuin tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani jo vetosin kansanedustajiin — ja tarkoitan kaikkia kansanedustajia, myös hallituspuolueiden kansanedustajia — niin vetoan edelleen, että huomenna tämä surkea esitys äänestettäisiin nurin. Suomalaiset ansaitsevat paremman ja toimivamman alkoholilain. Ajattelen kyllä terveydenhuollon ammattilaisena, että kun me olemme valahteisesti luvanneet edistää terveyttä ja hyvinvointia ja me olemme luvanneet pyrkiä ehkäisemään haittoja, niin noiden valojen ja lu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

pausten voimassaolo ei lopu siihen, kun meistä tulee kansanedustajia, vaan ne velvoittavat meitä edelleen tässä talossa ja tässä salissa, ja nimenomaan ne velvoittavat mielestäni niin, että meidän tulee arvioida esitysten sekä lyhyt- että pitkäaikaisia vaikutuksia. Ajattelen niin, että nämä lupaukset ja valat ovat kyllä kirkkaasti vahvempia ja voimakkaammin velvoittavia kuin minkään puolueen omat linjaukset. Me olemme kansanedustajia täällä, emme puolueiden edustajia.

Edustaja Wallinheimo lähti tuossa jo salista. Hän on moneen kertaan maininnut tuosta alkoholin kokonaiskulutuksen laskusta, mutta niin kuin on tullut esiin, me emme tarkkaan tiedä, minkä verran on etäostoja tehty, minkä verran ulkomailta on tilattu ja minkä verran on mukana tuotu, joten tosiasiallista kulutusta emme varmuudella voi sanoa. Sen kuitenkin tiedämme, että alkoholihaitat, kun ajatellaan sitä, mitä tulee terveyteen, sairauksiin, syöpien lisääntymisiin, muihin alkoholiongelmiiin, ovat erittäin merkittävä osa suomalaista yhteiskuntaa edelleen.

Mainittiin myös tuo lausuma, mikä oli sosiaali- ja terveysvaliokunnan vastalauseen lopussa, että ”valtioneuvosto selvittää alkoholin etämyynnin rekisteröimismenettelyn ja verotunnisteen käyttöönoton toteuttamista sekä ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin verovallannon tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi etämyynnissä”. Sitä toivottiin, että se olisi ollut tässä esityksessä jo. Ja kerrottakoon, että suuren valiokunnan kokouksessa tätä nimenomaan kysyin, että kun se on siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnan vastalauseen lopussa ja nimenomaan tuo vastalause oli meillä siellä suuressa valiokunnassa pohjana, niin kuuluuko tämä lausumakin automaattisesti siihen pohjaan. Silloin meille vastattiin, ja oli se ymmärrys, että se kuuluu sinne automaattisesti, mutta näin ei valitettavasti ollut. Jos olisimme silloin saaneet erilaisen tiedon, jos olisin saanut erilaisen vastauksen, niin olisin sitä siellä sinne kyllä silloin esittänyt, jolloin se olisi tullut jo suoraan tässäkin pohjaksi, ajattelen sitä, jos tämä huomenna hyväksytään. [Pertti Hemmilä: Ei mitään hätää!] Mutta jos laki huomenna menee läpi — toivottavasti ei — niin toivon mukaan heti välittömästi hallitus ryhtyy sitten tämän alkoholin etämyynnin rekisteröimismenettelyn ja verotunnisteen käyttöönoton selvittämiseen ja sen edistämiseen.

Harmikseni kollega Wallinheimo tuossa lähti jo, mutta kun ovat monet nostaneet esiin ja myös hän selitti näitä rajoitteita, mitä tulee EU:n puolelta — mitä sallitaan ja mitä ei sallita — niin haluaisin muistuttaa siitä, että kuitenkin näissä EU:n säädöksissä määrällisten rajoitusten kieltä ei estä sellaista tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalien, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi. Eli ihmisten terveyden ja hengen suojaaminen on myös EU-tasolla erittäin merkittävää ja intresseistä tärkein, ja siksi jäsenvaltioissa me voimme päättää siitä tasosta, jolla haluamme suojella kansanterveyttä, ja siitä tavasta, jolla kyseinen taso on saavutettavissa. Eli kun koko tämän matkan ajan, kun ollaan alkoholilakia käsitelty, on vedottu siihen, että EU määrittelee, että emme saa sitä, tätä tai tuota tehdä, niin kyllä, kyllä saamme silloin, kun on ihmisten terveydestä ja hengestä ja sen suojelemisesta kyse. Samoin haluan nostaa vielä tietoon sen, että Euroopan unionin tuomioistuimesta on tullut oikeuskäytäntö, jonka mukaan siinä tilanteessa, kun on epävarmaa, kohdistuuko henkilöiden terveyteen riskejä tai ovatko tällaiset riskit merkittäviä, jäsenvaltio voi toteuttaa suojatoimia joutumatta odottamaan, että näiden riskien todellisuus on täysin osoitettu. Eli tällaisessa tilanteessa jäsenvaltio voi toteuttaa toimet, joilla vähennetään mahdollisimman paljon kansanterveyteen kohdistuvia riskejä. Eli tässäkin suhteessa tähän liittyvää tietoa on yritetty selittää suuntaan ja toiseen, mutta to-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

dettakoon, että EU ei voi kävellä meidän yli näissä asioissa. Kyse on siitä, mitä me tässä salissa haluamme päättää ja mitä olemme huomenna päättämässä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén.

18.35 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa rouva puhemies! Haluan korjata nyt tässä salissa olevan näkökulman, joka olisi leimannut sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön enemmistön kannan jotenkin holhoavaksi taikka etämyynnin tai kotiinkuljetuksen vastustamiseksi, koska näinhän ei ole ollut, vaan mehän olemme siellä valiokunnassa kannattaneet kotiinkuljetusta ja etämyyntiä mutta tietyin rajoituksin — tietyin rajoituksin. Kun täällä on ollut useampi puheenvuoro, joka on puhunut siitä, että ei olisi luottamusta kansalaisia kohtaan tai näin edespäin, niin tähän ei pidä paikkaansa, vaan hallituksen esitys on ollut niin löyhä ja asiantuntijoitten mukaan johtanut sellaisiin ongelmallisiin tilanteisiin, että me olemme siellä enemmistön joukoissa halunneet korjata hallituksen esitystä.

Hallituksen esitys siis olisi helpottanut alkoholin saatavuutta samaan aikaan kun hallitus leikkaa niiltä, jotka korjaavat alkoholin aiheuttamia vahinkoja, ja hyvinvointialueiden rahoitus niukkenee, minkä myötä päihdetyö, perheväkivallan ehkäisy ja lastensuojelu heikkenevät. Samaan aikaan hallitus leikkaa merkittävästi niiden sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuksista, jotka järjestävät juuri niitä matalan kynnyksen palveluita niitä tarvitseville ihmisille. Hallitus siis purkaa turvaverkkoja, kun samaan aikaan se lisää kuormaa niihin palveluihin, mitkä ovat jo tällä hetkellä erittäin vaikeassa tilanteessa.

Hallituksen esityksen sisältö on siis ongelmallinen. Hallitus sallii jopa 80-prosenttisten alkoholijuomien etämyynnin Suomeen samaan aikaan, kun kotiinkuljetus olisi mahdollista esimerkiksi Woltin kautta ja väkevien verkkomarkkinointi tulisi mahdolliseksi. Samaan aikaan ikävalvonta jää puutteelliseksi, kun vastaanottajan ikä tarkistetaan vain vaadittaessa, siis vain vaadittaessa, kun taas opposition ja kristillisdemokraattien mietinnössä oli tällainen, että tarkistetaan aika. Ja se, mikä kertoo hallituksen esityksen kunnianhimottomuuden tasosta, on se, että siellä hallituksen esityksessä sanotaan, että rikkomuksista maksimisakko on tuhat euroa — tuhat euroa rikkomusmaksusakko. Kaikki tietävät, että yritykselle sellainen summa saattaa olla aika pieni raha. Mitä asiantuntijat esittivät? Asiantuntijat esittivät 20 000:ta euroa rikkomussakkomaksuksi, eli puhutaan 20-kertaisesta summasta. Tämä minun mielestäni kertoo siitä, että hallituksella ei ole edes pyrkimystä puuttua näihin epäkohtiin niin, että se toisi kyseisille toimijoille konkreettista painetta, rahallista painetta.

Lisäksi hallitus asettaa suomalaiset ja ulkomaalaiset toimijat eriarvoiseen asemaan, kun ulkomaalaiset verkkokaupat voisivat tulevaisuudessa myydä suomalaisille väkeviä alkoholijuomia etämyynnillä, mutta suomalaiset yritykset eivät saa tätä tehdä. Se ei ole tietenkään reilua kilpailua. Ajattelenkin, että tämä on yksi tällainen kokonaisuus, minkä kautta kokoomus tulee seuraavassa vaiheessa vaatimaan myös suomalaisille yrityksille laajemat toimintaedellytykset reilun kilpailun näkökulmasta. Periaatteessa tämän reilun näkökulman argumentin ymmärrän, mutta tähän on ihan täysin koukku — koukku, jolla tullaan murentamaan alkoholimonopolin asema tulevaisuudessa. Koska hallitus on tällä kaudella tehnyt niin monia yksittäisiä alkoholipolitiikkaan liittyviä lakiesityksiä, joittenka kokonaisvaikutuksista ei ole minkäänlaista tietoa, niin olen kysynyt valiokunnassa asiantuntijoilta EU-oikeuden näkökulmasta, pystyykö heidän arvioidensa mukaan tällä hetkellä tunnistamaan, onko Alkon monopolin asema turvattu näitten hallituksen esitysten myötä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

ja heiltä on tullut suora vastaus, että koska niitä esityksiä on tullut niin paljon niin tiipitain, niin he eivät osaa arvioida, missä vaiheessa Alkon asema alkaa heikentyä jo pelkääntään nykyisen hallituksen esitysten takia.

Ehkä nyt, kun olen kovasti, monisanaisesti kritisoinut kokoomusta, niin kyllä minä myös kovasti ihmettelen, miten te kristillisdemokraatit olette hyväksyneet näin monta esitystä, jotka ovat aidosti heikentämässä Alkon monopoliasemaa. Se, että te äänestätte täällä salissa vastaan, ei muuta sitä, että te istutte hallituksessa, joka vie näitä asioita eteenpäin. Ja mitä tulee tähän sosiaali- ja terveystieteiden käsittelyyn, niin teillä olisi ollut mahdollisuus äänestää sellaisen muotoilun puolesta, joka olisi johtanut siihen, että se valiokunnan enemmistön kanta elikkä se pohja olisi ollut alkoholin saatavuuden näkökulmasta huomattavasti tiukempi ja myös näitten rajoitusten näkökulmasta tiukempi, ja että se olisi mennyt ministeriöön lainvalmisteluun eteenpäin. Elikkä teillä oli mahdollisuus tällaiseen kokonaisuuteen, jossa oltaisiin pysäytetty tämä lainsäädäntö, eikä niin, että sitä päästetään ylipääntänsä tänne saliin ja te täällä sitten äänestätte sen kumoon. Elikkä nyt vähän myös KD:lle tästä näkökulmasta kritiikkiä, koska tämä näyttää vähän performoinnilta, että näennäisesti vastustetaan mutta tosiasiallisesti ei olla kyllä tehty sitten kuitenkaan kaikkia asioita, mitä oltaisiin voitu tehdä lakiesityksen pysäyttämiseksi.

Mutta vielä muutama kokonaisuus. Alkoholi ei ole mikä tahansa kulutustuote. Alkoholi aiheuttaa Suomessa jopa 1,1 miljardin euron kustannukset vuosittain pelkääntään terveydenhuollolle. Se kasvattaa tautitaakkaa, vie toimintakykyisiä vuosia ja aiheuttaa viisi prosenttia kaikista kuolemista. Kustannukset ulottuvat myös sosiaalipalveluihin, lastensuojeluun, poliisiin ja oikeusjärjestelmään.

Erityisen tärkeä teema minulle on erityisesti lasten ja perheiden turvallisuus. Alkoholi on yksi yleisimmistä väkivallan taustatekijöistä Suomessa. Helpompi saatavuus voisi lisätä erityisesti lasten kokemaa haittaa tilanteessa, jossa vanhemman alkoholinkäyttö on jo ennestään ongelmallista. Kun puhumme alkoholin saatavuudesta, puhumme myös lapsista, jotka eivät itse ole valinneet elää päihdeongelman tai väkivallan keskellä.

Alkoholipolitiikka ei ole vain elinkeinopolitiikkaa, ja ajattelenkin, että suomalaiset ansaitsevat vastuullisen alkoholipolitiikan, jossa ikäraajat toimivat, verot maksetaan ja ihmisten hyvinvointi otetaan tosissaan.

Erityisesti haluan vielä toistaa sen, että useissa asiantuntijalausunnoissa nousi esille se, että tällä hetkellä valtion kassaan ei keräännä niitä verovaroja, mitä sinne pitäisi, koska suurin osa niistä ihmisistä, jotka tällä hetkellä tilaavat etänä, eivät maksa sitä veroa, mitä heidän pitäisi. Valitettavasti hallitus ei tee tälleäkään yhtään mitään, vaikka olisi voinut sen osuuden korjata. Eli siinä puhutaan 70—300 miljoonan euron taloudellisesta vajeesta, jota rahaa valtion kassaan ei tule. Tällaisessa taloustilanteessa ja ylipääntänsä periaatteellisesti tällainen pitäisi kyllä pistää kuntoon, mutta en ajattele, että meillä on ylipääntäänkään varaa tällaiseen tuhlailuun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.43 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Forsgrénillä oli äsken erittäin kattava, hieno puheenvuoro tästä asiasta. Nostan vielä tästä paikalta puhuen muutaman asian esille.

Tuossa äskeisessä puheenvuorossa tulikin jo tuo niin sanottu valeosto- ja sakkoproblematiikka. Sakot ovat niin pienet ja valvontaresurssit ovat niin vähäiset, eikä minulla ole tie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

dossani, että tässä valvontaresursseja oltaisiin millään lailla lisäämässä. Jos nyt verrattaisiin vaikka tuonne liikenteen puolelle, niin kyllähän nämä ovat ihan, niin kuin sanotaan, todella hyttysen ininää. Tässä kuitenkin olisi mahdollisuus varmasti valvonnan avulla saada jotain ryhtiä ja kuria tähän asiaan, mutta olen tämän suhteen vähän pessimistinen.

Toinen asia, mihin kiinnitän huomiota — toki uskon, että se oli yksittäinen puheenvuoro, niin kuin meillä täällä jokainen tietysti on puolueensa edustaja mutta myös yksittäinen kansanedustaja — on se, kun perussuomalaisen edustaja totesi, että hänen mielestään pitää saada väkevät sinne kauppoihin. Kyllähän siinä tuli nyt aika voimakkaasti tämä kaupan etu, eikä mikään muu tunnu sen rinnalla sitten millään tavalla painavan.

Kolmas asia, jonka nostan esille, on se, että kun puhutaan tästä kulutuksesta ja sitten sen ympärillä spekuloidaan, miten se on kehittymässä, ja verrataan eri maita keskenään, niin tiedetään, että tähän liittyy kulttuurisia muutoksia. Jo parikymmentä vuotta sitten alkoi Ranskassa vähentyä aikaisempi erittäin korkea alkoholinkulutus. Se liittyy pitkälti työelämän muutoksiin ja moniin muihin tällaisiin asioihin. Edelleen se on korkea ja aiheuttaa siellä paljon sairauksia. Me saimme sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnassa minusta hyvää tietoa, itsellenikin uutta, vaikka olen pitkälti aiemman ammatin kautta näitä asioita seurannutkin. Eli kun sen muuttaa absoluuttiseksi alkoholiksi — mikä on tässä tärkeää, koska me joudumme vertaamaan olutta, mietoja viinejä, väkeviä viinejä ja väkijuomia keskenään ja sitten yhteismitallistamaan ne — niin tällä hetkellä näyttää siltä, että tilastoitu kulutus, joka kattaa Alkon, vähittäiskaupan ja ravintolat, on noin 8—9 litraa absoluuttista alkoholia yli 15-vuotiasta suomalaista kohti. Verkkomyynti, tai -osto, on 2,5 litraa ja matkustajatuonti 2,5 litraa. Siitä tulee yhteensä 13—14 litraa vuodessa absoluuttista alkoholia yli 15-vuotiasta suomalaista kohti, joita on siis suunnilleen neljä miljoonaa. Se tekee käytännössä sen, että siis keskimäärin yli 15-vuotiaat suomalaiset juovat koskenkorvapullon joka viides päivä — no, tietenkin tämä muutettuna keskiolueksi näyttää sitten taas kovin erilaiselta. Mutta kaikkein traagisinta on se, että koko tästä kulutuksesta 10 prosenttia ihmisistä eli 400 000 suomalaista kuluttaa puolet, ja siellä on se todellinen ongelma sitten tietysti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

18.46 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on ollut tänä iltana salissa erittäin hyvää keskustelua tähän lakiesitykseen liittyen. Muutamia korjauksia tähän alkuun:

Hallituspuolueiden vastalauseessa, joka nyt on suuren valiokunnan käsittelynkin perusta, on vaatimus ikärajaratkaisusta aina, kun alkoholia kotiinkuljetuksesta luovutetaan. Eli ikärajaratkaisu on aina olemassa.

Sitten tähän EU-kehikkoon etämyynnin osalta. Täällä puhuttiin, että pystyttäisiin asettamaan jonkinlaisia määrällisiä rajoitteita. Tämähän ei todennäköisesti pidä paikkaansa. Sanon ”todennäköisesti”, kun tätä nyt ei olla EU-oikeudessa käsitelty ja lopullista päätöstä ei ole. Mutta esimerkiksi Ruotsissa, joka on laillistanut etämyynnin Suomea aikaisemmin, ei ole olemassa mitään rajoja. Siinä vaiheessa, jos Ruotsiin ruvetaan tilaamaan olutta tai väkeviä juomia lavoittain, herää epäily, tulevatkohan nämä nyt omaan käyttöön, ja siinä vaiheessa voivat sitten viranomaiset siihen puuttua. Mutta mitään litrallisia rajoja ei tähän etämyyntiin ole Ruotsissa asetettu. Myöskin tämä prosenttiraja on siellä 80:ssä, niin kuin tässä hallituksen esityksessä oli olemassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

Edelleen muistutan tästä, että etämyynti ja etäosto ovat tälläkin hetkellä Suomessa oikeuskäytännön mukaan sallittuja, ja nyt on tärkeää, että nämä saadaan myös meidän lainsäädäntöön. Seuraava askel onkin se, että pidetään huoli, että verotus saadaan kohdilleen etämyynnin ja etäoston osalta. Siitä aiheutuu meille valtavia taloudellisia menetyksiä tällä hetkellä, ja se vääristää kilpailua meidän rajojemme sisällä [Aki Lindén: Miksei sitä sisällytetty tähän?] niin Alkon kuin sitten päivittäistavarakaupan osalta.

Hallituksen esitys notifioitiin EU-komission toimesta ja EU:n toimesta sen laatuksena kuin se tänne eduskuntaan tuotiin. Käsitelmäni on, että jos tätä verokäytäntöä olisi oleellisesti muutettu, se olisi vaatinut taas uuden notifikaation ja se kestäisi puoli vuotta ja tämä etämyyntilainsäädäntö jäisi sitten tulematta voimaan. Sen vuoksi on erittäin hyvä, että täällä on esitetty lausuma, joka on tosiaan samansisältöinen kuin hallituspuolueiden vastalauseessa sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa, eli tämä verotus pitää hoitaa keinolla tai toisella kuntoon tulevaisuudessa.

Sitten vielä lääkäriä haluan nostaa esille muutaman asian alkoholismiin, alkoholiriippuvuuteen ja alkoholinkäyttöön liittyen. Tällä hetkellä ei ole tietoa, että alkoholista nyt ihmiselle olisi muuta hyötyä kuin ehkä käsidesinä, eli pärjäämme ilman sitä, ja koko ajan tulee tietoa yhä selkeämmin alkoholin haitoista. Mutta jo tuhansia vuosia sitten joku nerokas keksi maistella auringonpaisteeseen jääneitä marjoja, ja niistä sai hyvän olon. Tästä alkoi alkoholin ja ihmiskunnan yhteinen taival myös päihteenä.

Mutta oikeastaan tästä, miten me näemme alkoholiongelmaiset ihmiset yhteiskunnassamme: Se ei ole asunnoton rappiojuoppo, joka tarvitsee Minnesota-hoitoa, vaan hän voi aivan yhtä hyvin olla ihminen, joka käy töissä, hoitaa perheen, ei ole kertaakaan juonut alkoholia aamuisin, ei ole rattijuopumustuomioita eikä ole katkaisuhoidoja taustalla. Hän on ihminen, joka tästä huolimatta juo kuitenkin päivittäin, juo stressiinsä, ei voi lopettaa sovitusti tai suunnitellusti alkoholinkäyttöä, juo enemmän kuin aikoo illan aikana, tarvitsee alkoholia rentoutukseen, kaipaa alkoholia loppuviikkoa kohti ja jatkaa käyttöä, vaikka lähipiiri nämä haitat huomioisi.

Eli alkoholismi on salakavala sairaus, jonka havainnointi terveydenhuollossa on vaikeaa. Ja sen takia, niin kuin Käypä hoito -suosituksessakin on, on tärkeää, että terveydenhuollossa kysytään alkoholinkäytöstä, tehdään AUDIT-C-seuloja. Jos siellä on korkeita pisteitä tai alkoholinkulutus vaikuttaa korkealta, niin käydään motivoivaa keskustelua, esitellään hoitovaihtoehtoja, etsitään motivaatio mennä eteenpäin, tarvittaessa sitten katkaisuhoidot ja psykososiaalinen kuntoutus eri muodoissaan, mistä ehkä raskaimpia voivat olla Minnesota-hoito tai muut tämmöiset laitoskuntoutukset, joita osa alkoholiongelmallisista tarvitsee.

Kiitoksia hyvästä keskustelusta. Varmasti jatkamme tätä sitten, kun palataan verotusasioissa tähän aihepiiriin. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus.

18.52 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset kollega Valtolalle hyvästä puheenvuorosta, erityisesti tuosta, kun nostitte esiin, minkälainen on tämän päivän haasteinen ihminen, hän joka kamppailee sen alkoholismien kanssa. Ymmärtääkseni maksasairauksien suhteen nimenomaan tämäntyyppiset potilaat ovat siellä kärjessä, joista se ei ehkä näy ulospäin mutta jotka käyttävät alkoholia päivittäin tai useampaan kertaan viikossa, ja se on todella salakavala tauti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2026 vp

Olisin halunnut tästä asiasta myös vielä nostaa esiin, että Suomessahan nimenomaan alkoholinkäytön suhteen on tuo riskikäytön suuri osuus tyypillistä, ja on sanottu, että kolme neljäsosaa kaikesta Suomessa juodusta alkoholista liittyy riskikäyttöön. Jos ajatellaan, että humalutilaan liittyville riskeille altistui 12 kuukauden aikana 54 prosenttia 20—79-vuotiaasta väestöstä, se vastaa yli kahta miljoonaa henkilöä — tämä on THL:n raportista. Kun ajatellaan, että joka ikinen humalutila on sellainen, joka tuhoaa valtavan määrän aivosoluja, niin se on kyllä hirveä prosessi. Kun me ajatellaan sitten vaikka nuoria keski-ikäisiä dementoituneita, joita löytyy tuolta sairaaloiden osastoilta, niin ne ovat juurikin heitä, joilla humalutilaa on ollut kerta toisensa jälkeen ja aivosoluja on tuhoutunut.

Tuohon Ruotsin tilanteeseen liittyen haluaisin vielä kommentoida, että Ruotsissahan perinteisesti tuo Systembolagetin eli sikkäläisen Alkon asema on ollut hyvin vahva, ja edelleenkin yli 80 prosenttia alkoholista myydään sen kautta, ja toisaalta sitten siellä tavan ruokakaupassa saa ostaa vain 3,5-prosentista. Me tietysti olisimme halunneet, että tilanne olisi säilynyt tämäntyyppisenä myös Suomessa.

Mitä kollega Forsgrén sanoi KD:n asemasta ja siitä, miten olisi siellä valiokunnassakin voinut tietyllä tavalla vielä pysäyttää etenemistä, olen asiasta samaa mieltä, ja niin kuin tuossa aikaisemmin sanoin, omalta osaltani olen pahoillani, että tämäntyyppinen lakiesitys kaikkine vikoineen on täällä. Voin kyllä tunnustaa, että olen omalta osaltani myös yrittänyt vaikuttaa, että tilanne olisi toinen ja että olisimme pystyneet napakammin vaikuttamaan myös hallituksessa, mutta valitettavasti tässä olemme. Terveystieteiden pitkän linjan ammattilaisena, myös sellaisena, joka siellä päivystysvastaanotolla on ollut, olen nähnyt monia lapsiperheitä ja heidän ongelmiaan, kun isä tai äiti ryypää, tai mikä on poliisien tilanne tai pelastajien tilanne. Meillähän Suomessa ei olisi pulaa terveydenhuollon henkilökunnasta, ei poliiseista, ei pelastajista, jos kaikki nämä haasteet, mitä alkoholi tuo tullessaan, olisivat poissa. Tässä yhteydessä tietysti toivon, että alkoholinkulutus tosiaankin oikeasti vähenisi.

Muistan, että ensimmäisellä kaudella tein semmoisen aloitteen, että jokaisessa pisteessä, missä myydään alkoholituotteita, pitäisi vastaavanlaisia tuotteita olla myös alkoholittomana vaihtoehtona. No, se ei silloin mennyt valitettavasti läpi, mutta todettakoon, että tänä päivänä hyviä, laadukkaita alkoholittomia tuotteita on kyllä huomattavasti paremmin saatavilla kuin kymmenen vuotta sitten. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.